

วิธีทำให้
USSA เกิด

วิธีทำให้ USSD เกิด

เลขมาตรฐานสากลประจำหนังสือ ๙๗๘-๙๗๔-๓๗๒-๕๘๙-๐
พิมพ์ครั้งที่ ๑ ตุลาคม พ.ศ.๒๕๕๑ จำนวน ๒,๐๐๐ เล่ม
พิมพ์แจกเป็นธรรมทาน ห้ามจำหน่าย

ข้อมูลทางบรรณานุกรมของหอสมุดแห่งชาติ

พระปลัดชัชวาล ชินสโก

วิธีทำให้มรรคเกิด.-พิมพ์ครั้งที่๑-กรุงเทพฯ: เม็ดทราย, ๒๕๕๑.

๘๐ หน้า.

๑. ธรรมะ (พุทธศาสนา). ๒.วิธีทำให้มรรคเกิด. I. ชื่อเรื่อง.

ISBN ๙๗๘-๙๗๔-๓๗๒-๕๘๙-๐

ภาพปก : ชื่อภาพ "เงาส่อนแห่งมรรคา"

เทคนิค : ลีอะคริลิกบนผ้าใบ ขนาด : ๙๐x๑๒๐ เซนติเมตร

เขียนภาพโดย : อาจารย์สุวิวัฒน์ แลนชิตยรัตน์

พิมพ์ที่ : เม็ดทรายพรินต์ติ้ง กรุงเทพฯ โทร. ๐-๒๘๘๒-๕๔๙๒-๓

ประธานที่ปรึกษา พระปลัดชัชวาล ชินสโก

บรรณาธิการ วุฒิพงษ์ อินถนกรสภิกขณ์ ผู้ช่วยบรรณาธิการ เพ็ชรพร พรหมโชติ ที่ปรึกษา

อาจารย์จินดาภรณ์ อังสุวรรณชาติ ออกแบบปก พระอรรถนิตฺ จันทลาโร ผู้ช่วยฝ่ายศิลป์ กษิตา บุญอินทร์ อธิต:

ณิทธิพล ภาพปก อาจารย์สุวิวัฒน์ แลนชิตยรัตน์ ผู้ถอดความจากเทพ วงศ์กำกร สมบัติธิดะ พิสูจน์อักษร แม่ช

อภิวรรณ กล้ากมลเสถิ อาจารย์จินดาภรณ์ อังสุวรรณชาติ วุฒิพงษ์ อินถนกรสภิกขณ์ เพ็ชรพร พรหมโชติ

อาจารย์ลำไฉริยก เดธาธุสงฆ์ นายชล สุปประสงฆ์ ฝ่ายประสานงาน นายชล สุปประสงฆ์ ธนภัทร ธรรมรุ่งโรจน์

ผู้จัดการพิมพ์ ศูนย์กลางการศึกษาวิปัสสนาธุระพุทธวิหาร ๑๐๐/๑ หมู่ ๑ ต.ตวงนคร อ.เมือง จ.นครนายก ๒๖๐๐๐

โทร. ๐-๓๗๓๓๓-๐๒๑๓, ๐-๓๗๓๓๓-๐๓๑๓ fax. ๐-๓๗๓๓๓-๐๐๘๙

email: ajarn@dmj80.org www.buddhavihara.info, www.dmj80.org, www.watpradhammajak.org

วิธีทำให้ **BUSSA** เกิด

วิธีทำให้มรรคเกิด

จาก เทปบันทึกธรรมบรรยาย
ของอาจารย์พระปลัดชัชวาล ชินสโณ
ประธานคณะกรรมการบริหารศูนย์กลางการศึกษาวิปัสสนาธุระพุทธวิหาร

พระสัมมาสัมพุทธเจ้า ได้ทรงแสดงไว้ในทีฆนิกายมหาสติปัฏฐาน ว่า

“ดูก่อน ภิกษุทั้งหลาย มรรคนี้เป็นหนทางเดียว เพื่อความบริสุทธิ์แห่งสัตว์ทั้งหลาย เพื่อข้ามพ้นความโศกและปริเวทนา การเพื่อการดับไฟทุกข์และโทมนัส เพื่อการบรรลุธรรมอย่างถูกต้อง เพื่อการทำนิพพานให้ปรากฏแจ้งชัด”

ดังนั้น ไม่ว่าจะบุคคลใด จะเป็นมนุษย์ก็ตาม จะเป็นเทวดาก็ตาม หรือพระเจ้า เทพเจ้าใดๆ ก็ตาม ถ้าหากประกาศตนว่าเป็นผู้ถึงความบริสุทธิ์ บุคคลนั้นจะต้องรู้วิธีการทำให้มรรคเกิด ถ้าไม่รู้จักวิธีการทำให้มรรคเกิด แสดงว่ายังมีปัญหากับความบริสุทธิ์นั้น เพราะพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงเทศน์ไว้ว่า “มรรคเป็นหนทางเดียวเท่านั้นที่สามารถทำให้ถึงความบริสุทธิ์ได้”

ดังนั้น ถ้ามรรคไม่เกิดความบริสุทธิ์ย่อมถึงไม่ได้ มรรคสามารถทำให้ผู้ที่ทำให้มรรคเกิด สามารถข้ามพ้นความโศกและปริเทวนาการได้ บุคคลใดที่บอกว่าสามารถที่จะพ้นความโศกได้แล้ว บุคคลนั้นจะต้องรู้วิธีการทำให้มรรคเกิด สามารถแสดงวิธีการทำให้มรรคเกิดได้ ถ้าหากว่าไม่รู้วิธีการทำให้มรรคเกิด ก็แสดงว่าการข้ามพ้นความโศก และ ปริเทวนาการนั้น ยังไม่สามารถที่จะพ้นได้ **มรรค..** เมื่อทำให้เกิดแล้ว สามารถดับไฟทุกข์และโทมนัสได้ เมื่อเราทำให้มรรคเกิดได้เราก็สามารถดับไฟทุกข์และโทมนัสได้ ถ้าหากเรายังไม่รู้วิธีการทำให้มรรคเกิด จะดับไฟทุกข์และโทมนัสได้นั้น คงจะไม่ตรงตามที่พระพุทธเจ้าทรงเทศน์ไว้นัก

มรรคเป็นเพียงธรรมะหนึ่งเดียว ที่สามารถทำให้บรรลุธรรมอย่างถูกต้องได้ ดังนั้นผู้ใดที่จะบรรลุธรรมอย่างถูกต้อง ก็จะสามารถมองเห็นได้ว่า อริยสัจมีรูปร่างหน้าตาเป็นอย่างไร? มรรคเกิดแล้วมีรูปร่างหน้าตาเป็นอย่างไร? ไตรลักษณ์จริงๆ รูปร่างหน้าตาเป็นอย่างไร? นาม รูป ลังขาร เป็นอย่างไร? ปรมัตถ์เป็นอย่างไร? บัญญัติเป็นอย่างไร? ตถาบัญญัติเป็นอย่างไร? อตถาบัญญัติเป็นอย่างไร? วิชขามานะบัญญัติเป็นอย่างไร? อวิชขามานะบัญญัติเป็นอย่างไร? และที่สุดก็คือว่า เราสามารถที่จะมองเห็นบุญได้ว่า รูปร่าง

หน้าตาบุญนั้นเป็นอย่างไร? ถ้าหากว่าเรายังทำให้มรรคเกิดไม่ได้ สิ่งเหล่านี้ก็ยังคงเป็นที่แคลงใจสำหรับเราทั้งหลาย มรรค..เมื่อทำให้เกิดขึ้นแล้วจะทำให้หนีพยานปรากฏแจ้งชัดได้ ดังนั้น เมื่อใครก็ตามประกาศว่า สามารถรู้เห็นนิพพานแล้ว แต่ไม่ได้เข้าใจว่า วิธีการทำให้มรรคเกิดทำอย่างไร? บุคคลนั้นก็ไม่สามารถที่จะประกาศได้ว่า รู้ตรงตามที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงสั่งสอนไว้

เราจะมาดูกันว่า วิธีการทำให้มรรคเกิดนั้นเป็นอย่างไร? พระสัมมาสัมพุทธเจ้าของเรา หากยังไม่ได้ตรัสรู้อนุตตรสัมมาสัมโพธิญาณ เราจะเรียกพระองค์ว่าพระพุทธเจ้าหรือเปล่า? ทรงเป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ก็ต่อเมื่อพระองค์เองได้ตรัสรู้ และตรัสรู้อะไร? ก็คือการตรัสรู้ **อริยสัจสี่** ดังนั้นอริยสัจ ๔ นั้นเอง จึงเป็นรูปร่างหน้าตาของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ที่เกิดขึ้นแก่ลัทธิธตตะโพธิสัตว์ ถ้าอริยสัจ ๔ ไม่ปรากฏ รูปร่างของพระพุทธเจ้า ก็ยังไม่ปรากฏแก่พระโพธิสัตว์ลัทธิธตตะ ดังนั้น ถ้าเราปฏิบัติธรรมและสามารถรู้ เข้าใจในอริยสัจ ก็ชื่อว่าเราได้เห็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้าของเรา ไม่ว่าจะเป็นโลกียอริยสัจที่เป็นอริยสัจเบื้องต้น หรือจะเป็นโลกุตตรอริยสัจ ซึ่งเป็นอริยสัจเบื้องปลายก็ตาม **อริยสัจ ๔** จึงเป็นพระพุทธรูปองค์จริง

อริยสัจ ๔ นั้น ไม่สามารถเอาเงินซื้อได้ ต้องลงมือทำ แต่พระพุทธรูปปัจจุบันสามารถเอาเงินซื้อได้ แสดงว่า พระพุทธรูปมีค่าน้อยกว่าเงิน เราจะเอาพระพุทธรูปตัวจริงหรือปลอม พระพุทธรูปปัจจุบัน ถูกขโมยได้หรือไม่? ถูกทุบทำลายได้หรือไม่? พระไปนอนเฝ้า ถูกทำร้ายได้หรือไม่? ดีไม่ดีตำรวจจับขโมยได้ นำพระพุทธรูปมาคืนแล้ว แต่เจ้าอาวาสยังนอนอยู่โรงพยาบาล ไม่สามารถรักษาคนที่ดูแลได้ แต่อริยสัจ ๔ สามารถดับทุกข์ให้แก่คนได้ สามารถดับความเดือด-

ร้อน ดับกิเลสให้เราพ้นทุกข์ได้

ดังนั้น ถ้าหากว่าเราได้ประพาศธรรมปฏิบัติธรรมให้ถูกต้อง
จนเห็นอริยสัจ ก็ชื่อว่าเราได้เห็นพระพุทธานุภาพเจ้าองค์จริงของเรา เราได้
เห็นพระธรรม ที่ทำให้คนได้ตรัสรู้เป็นพระพุทธานุภาพ เราได้เห็นพระ
ธรรมที่ทำให้คน เป็นพระโสดาบัน เป็นพระสกทาคามี เป็นอนาคามี
และเป็นอรหันต์ ก็ชื่อว่าเราได้เห็นพระพุทธานุภาพของเรา

พระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ทรงเทศน์ไว้ว่า

ผู้ใดเห็นทุกข์ ผู้นั้นเห็นธรรม

ผู้ใดเห็นธรรม ผู้นั้นเห็นเรา

อริยสัจ ๔ คือ ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค

อริยสัจ ๔ ประกอบด้วยทุกข์ พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงเทศน์
ว่า ผู้ใดเห็นทุกข์ ผู้นั้นเห็นธรรม เห็นธรรมคือเห็นเหตุแห่งทุกข์ เห็น
ทุกข์ดับ เห็นวิธีการทำให้ทุกข์ดับ เห็นธรรมคือเห็นอย่างนี้ เมื่อเห็น
ดังนี้ครบ ทั้งทุกข์ เหตุที่ทำให้ทุกข์เกิด ทุกข์ดับ และวิธีทำให้ทุกข์ดับ
แล้ว ชื่อว่าเห็นธรรมที่ทำให้คนตรัสรู้ได้ ทั้งตรัสรู้เองและตรัสรู้ตามก็
ต้องเห็นอริยสัจเหมือนกัน ตรัสรู้เองก็คือพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ตรัสรู้
ตามก็คือพุทธานุสาวกทั้งหลาย ดังนั้นบุคคลใดเห็นแจ้งในอริยสัจทั้งสี่
นี้จากการปฏิบัติ บุคคลเหล่านั้นจึงชื่อว่า ได้เห็นพระพุทธานุภาพ การเห็น
แจ้งในวิชาการดับทุกข์ดังนี้ จึงได้เรียกชื่อว่า **วิปัสสนา** เพราะวิปัส-
สนาแปลว่า การเห็นแจ้ง ไม่ใช่เห็นแจ้งอะไรไม่รู้เรื่อง เห็นแจ้งต้องเห็น
ทุกข์ เห็นเหตุแห่งทุกข์ เห็นทุกข์ดับ ตลอดจนวิธีการทำให้ทุกข์ดับ
เห็นวิธีการทำให้ทุกข์ดับนั้นแหละ คือ มรรค

พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงตรัสไว้ว่า วิธีการทำให้มรรคเกิดก็
คือการทำให้พระพุทธานุภาพเกิด มีข้อสงสัยว่า พระสัมมาสัมพุทธเจ้า

ประสูติ เดินได้เจ็ดก้าว และเดินบนดอกบัวเจ็ดดอก เชื้อได้หรือไม่ มีปัญหา มา ถึงว่า เมื่อพระสิทธัตถะโพธิสัตว์ ตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้า พระพุทธเจ้าเกิดตอนที่สิทธัตถะกุมารอายุตั้ง ๓๕ ปี แล้วทำไมเดินได้แค่ ๗ ก้าว เพราะ ฉะนั้นสิ่งนี้มาคิด คำว่าเดินได้เจ็ดก้าว ของพระสัมมาสัมพุทธเจ้านั้นเป็นปรัชญาธรรม ตรงนี้เราจะเห็นอันหนึ่ง ที่จะพูดในที่นี้ได้เลยว่า พระพุทธเจ้าประสูติ ตรงกับขณะจิตที่พระองค์ตรัสรู้ และขณะจิตที่พระองค์ตรัสรู้นี้เอง พระองค์ทรงเป็นพระอรหันต์ที่ดับกิเลสได้โดยสิ้นเชิงแล้ว ไม่เกิดขึ้นอีกแล้ว การไม่เกิดขึ้นอีก คือ ปรีนิพพาน จึงเรียกได้ว่า กิเลสปรีนิพพานแล้ว ดังนั้น ในขณะจิตที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าประสูติก็คือขณะจิตที่พระองค์ตรัสรู้ และขณะจิตที่พระองค์ตรัสรู้ก็คือขณะจิตที่พระองค์ปรีนิพพาน ด้วยกิเลสปรีนิพพาน

ในอรรถกถาได้กล่าวถึงปรีนิพพานมีอยู่สามอย่าง **หนึ่งก็คือ กิเลสปรีนิพพาน** ดับกิเลสโดยไม่มีเหลือและไม่เกิดอีก ดับแล้วดับเลย ดับเสถียร **อันที่สอง ดับชั้นธปรีนิพพาน** พระพุทธเจ้าทรงดับชั้นธปรีนิพพานที่เมืองกุสินารา **ข้อสุดท้ายคือธาทูปรีนิพพาน** พระบรมสารีริกธาตุปัจจุบัน นานไปก็สลายหมด ดังนั้นจึงเรียกว่า ธาทูปรีนิพพาน

ดังนั้นในขณะจิต ที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าประสูติ ขณะจิตนั้นนั่นเองที่ตรัสรู้ ขณะจิตที่พระองค์ตรัสรู้ขณะจิตนั้นนั่นเองที่ปรีนิพพาน

ที่บอกว่าวันประสูติตรัสรู้และปรีนิพพานของพระพุทธเจ้าเป็นวันเดียวกัน ห่างไป ที่จริงแล้วขณะจิตเดียวกันที่เราพิสูจน์ได้ ส่วนประวัติศาสตร์ที่เขียน เป็นอย่างไรตรงนั้นพิสูจน์ไม่ได้ไม่ขอพูด อาจจะมี

จริงก็ได้ เท็จก็ได้เพราะว่าเขียน จำกันมายาวๆ แต่ว่าโดยธรรมแล้ว เราสามารถพิสูจน์ได้

ที่นี้มาดูว่า พระสัมมาสัมพุทธเจ้าอายุตั้ง ๓๕ ปี ประสูติแล้ว ทำไมเดินได้แค่ ๗ ก้าว

พระสัมมาสัมพุทธเจ้าเวลาที่จะประสูติ โลกุตตรอริยสังข์ให้ เกิดขึ้น หรือจะทำให้โลกุตตรมรรคปรากฏ จะต้องเดินได้ ๗ ก้าว เท่านั้น พระโสดาบันก็เดินได้ ๗ ก้าว พระสกทาคามีก็ ๗ ก้าว พระอนาคามีก็ ๗ ก้าว พระอรหันต์ก็ ๗ ก้าว เกินกว่านี้ไม่ได้ ตรงนี้ต้องทำความเข้าใจกันก่อน **๗ ก้าวนั้นคืออะไร? ก็คือ วิสุทธิ ๗ มีอะไรบ้าง?**

ศีลวิสุทธิ คือ ความหมดจดในการรักษาศีล

จิตตวิสุทธิ คือ ความหมดจดในการเห็นสภาพจิต

ทัญญูวิสุทธิ คือ ความหมดจดในการเห็นการเกิดและดับ และพฤติกรรมของทุกข์ทั้งหลาย

กังขาวิตรณวิสุทธิ คือ ความหมดจดในการเห็นเป็นเครื่องข้ามพ้นความสงสัย ในทุกข์ เหตุแห่งทุกข์ ทุกข์ดับ และวิธีทำให้ทุกข์ดับ

มัตถคามัคคญาณทัสสนวิสุทธิ คือ ความหมดจดแห่งปัญญาเป็นเครื่องรู้ว่าทำอย่างไรแล้วมรรคเกิด ทำอย่างไรแล้วมรรคไม่เกิด

ปฏิบัติญาณทัสสนวิสุทธิ คือ ความหมดจดแห่งปัญญาเป็นเครื่องเห็นว่า ทำอย่างไรแล้วมรรคจะเกิดทั้งหมดจนเต็ม

ญาณทัสสนวิสุทธิ คือ เมื่อจิตสะอาดหมดจดดีแล้ว ปรับอินทรีย์ได้ดีแล้ว โลกุตตรมรรคจะปรากฏ โลกุตตรอริยสังข์จะปรากฏ

เพราะฉะนั้น ดอกบัวดอกที่หนึ่งก็คือ **สีลวิสุทธิ** ต้องแบ่งบานเต็มที่แล้ว เหมาะสมที่จะรองรับเบื้องพระพุทธรูปในการที่จะก้าวไปเพื่อจะส่งผ่านไปยัง จิตตวิสุทธิ ในวิปัสสนากรรมฐาน พระลัมม่าสัมพุทธเจ้าได้ทรงเทศน์ไว้ว่า **พื้นฐานหรือรากเหง้าของวิปัสสนากรรมฐานก็คือ สีลวิสุทธิ กับ จิตตวิสุทธิ**

จะพูดถึงเรื่องของจิตตวิสุทธิ อันเป็นพื้นฐานสำคัญในการทำวิปัสสนากรรมฐาน เพราะจิตตวิสุทธิ คือ การเห็นสภาวะจิต ความชัดเจนและความหมัดจดในการเห็นสภาวะจิต อันนั้นเรียกว่า จิตตวิสุทธิ เมื่อเราเห็นสภาวะจิต เราจึงนำสภาวะจิตนั้นมาสู่กระบวนการทำความเข้าใจความสะอาดจิต ซึ่งจะช่วยให้ผละเกิด และมรรคเกิด พอมรรคเกิดก็จะประหารกิเลสที่เกิดมากับจิต จิตก็จะสะอาดหมัดจด เมื่อเป็นแบบนี้วิปัสสนาญาณก็จะเริ่มที่ทัญญูวิสุทธิ เป็นต้นไป จนถึงญาณทัสสนวิสุทธิ เมื่อเราจะทำให้จิตตวิสุทธิปรากฏได้จะต้องมีสมาธิและวิริยะ สมาธิและวิริยะทางจิตจะต้องสมดุลกัน เมื่อสมดุลกันแล้ว จึงจะสามารถเห็นสภาวะจิตได้ และเราจะนำเอาสภาวะจิตนั้นมาสู่กระบวนการทำความเข้าใจความสะอาด ตรงนี้ ถ้าพูดเป็นธรรมาธิษฐานดังนี้

ตัวอย่าง คือ ตู๋ปลา เราเอาตู๋ใหญ่ๆ เท้าสนามหลวงเลย แล้วพวกเราช่วยกันแบกไปที่แม่น้ำเจ้าพระยาตรงที่ ที่สามารถรองรับได้แล้วเราก็เอาตู๋นี้แหละ ค่อยๆ คร่ำปากลงไป ตอนแรกผิวน้ำจะกระเพื่อมด้วยระลอกคลื่น เราก็คร่ำลงไปให้แตะกับพื้น เมื่อมันแตะกับพื้นดินใตแม่น้ำแล้วระลอกคลื่นเข้าไม่ได้ ผิวน้ำไม่เป็นระลอกเรียบอยู่ก็ทำให้เห็นว่า น้ำนี้ ความจริงแล้วมันขุ่นด้วยเหตุ ๓ ประการ

ประการที่หนึ่ง ลมหรือระลอกคลื่นทำให้น้ำขุ่น

ประการที่สอง การไหลหมุนเวียนของน้ำนั่นเองทำให้น้ำขุ่น

ประการที่สาม สัตว์น้ำที่อยู่ในน้ำนั้นเองทำให้น้ำขุ่น

เราต้องการที่จะดูว่าน้ำมันขุ่นอย่างไร? เราจึงนำตู้ปลา มาคว่ำเป็นกำแพงกันลมในครั้งแรก เมื่อลมพัดไม่ได้ ผิวน้ำก็เรียบ เราก็จะสามารถเห็นได้ว่าน้ำมันยังไหลเวียนยังมีอยู่ต่อมาเราจึงกดตู้ปลา ลงไปอีกมันก็จะกักน้ำ เมื่อกักน้ำ น้ำไหลเวียนไม่ได้ ลมก็พัดไม่ได้ ดังนั้นน้ำก็จะเริ่มขุ่นข้างฝา ขนกันเอง และเริ่มไหลช้าลงช้าลงช้าลง เพราะไม่มีปัจจัยภายนอกกระทบ ในที่สุดก็นิ่ง นิ่งนี้เปรียบเหมือนกับสมาธิ อัปนาสมาธิ (สมาธิแนวแน่) ขึ้นไป ในขณะที่ใกล้นิ่งเข้าไปทุกขณะ เปรียบเหมือนอุปจารสมาธิ (สมาธิเฉียบๆ) ขณะนั้น ตะกอนต่างๆ ที่แขวนลอยอยู่ก็จะเริ่มตกลง เมื่อตะกอนตกลงน้ำจะเริ่มใส พอใส เราก็จะเริ่มเห็นปลาที่อยู่ในน้ำเห็นสัตว์ที่อยู่ในน้ำ สมมุติว่าเอาปลาอย่างเดียว ขณะที่เห็นปลานั้นน้ำเริ่มนิ่งแล้วเริ่มใสแล้ว ถ้าหากว่ามีแต่น้ำใส ไม่มีไฟสว่าง เราจะไม่เห็นตัวปลา เพราะฉะนั้น จะต้องมิตั้งน้ำใสและก็มีไฟสว่าง **ความลึกของน้ำใสคือปริมาณของสมาธิ ความเข้มของไฟสว่างคือ ปริมาณของวิริยะ** ดังนั้นบัณฑิตทั้งหลาย มีพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นต้น จึงได้ทรงตรัสว่า สมาธิ วิริยะ ต้องสมดุลกัน ทัดเทียมกัน เท่าๆ กัน เราจึงสามารถมองเห็นสภาวะจิตได้

ในขณะที่เราเห็นปลา ในขณะที่ใด ขณะนั้น สมาธิมีแล้ว วิริยะมีแล้ว

ในขณะที่เราเห็นปลา เราก็รู้ว่ารูปร่างหน้าตาของปลาเป็นอย่างไร ดังนั้น ปัญญาจึงเกิด ในขณะที่เราเห็นปลา มีสติ มีความเชื่อมั่นว่าเราเห็นปลาเมื่อมีความเชื่อมั่น ศรัทธาจึงเกิดตามมา

ในขณะที่เราเห็นปลา มีอะไรบ้าง ศรัทธา วิริยะ สติ สมาธิ ปัญญา หรือเรียกว่า อินทรีย์ ๕ การจะทำให้มรรคเกิด ถ้าอินทรีย์ ๕

ไม่เกิดและไม่ถูกพัฒนาขึ้นไป พระพุทธเจ้าไม่ไปเทศน์โปรด ในสมัย
พุทธกาล พระพุทธเจ้าจะไปเทศน์โปรดใคร จะดูก่อนว่าอินทรีย์แก่หรือ
ยัง?

ดังนั้นถ้าเราทำวิปัสสนากรรมฐานถูกต้อง ต้องพัฒนาอินทรีย์
ขึ้นไป

ที่นี้ในขณะที่เราเห็นปลาครั้งแรก เราก็ตามดูปลาไปไม่ให้
คลาดสายตา ในขณะนั้น มีสมาธิชนิดใหม่ที่เกิดขึ้นจากการตามดูปลา
ถ้าเราไม่ตามดูปลาเราก็ไม่เห็น เพราะเราตามดูปลา สมาธิชนิดนี้จึง
เกิดขึ้นในขณะที่เราตามดูปลาเกิดความเพียรขึ้น เป็นความเพียรที่เกิด
จากการตามดูปลา ไฟสว่างอยู่ก่อนแล้ว ความเพียรชนิดนี้เกิดทีหลังไฟ
สว่าง จึงเป็นคนละอย่างกัน ในขณะที่เราตามดูปลาไม่ให้คลาดสายตา
ในขณะนั้นสติเกิดขึ้นแล้วเป็นสติคนละชนิดกับสติขณะเห็นปลา ขณะที่
เราตามดูปลาไม่ให้คลาดสายตา เราก็จะเห็นว่า ปลานั้นมันว่ายน้ำ
อย่างไร? ลีลาอย่างไร? กระตึกหางอย่างไร? พู่ศรียอย่างไร?
เหลือบตาอย่างไร? ขยับเหงือกอย่างไร? ทานอาหารอย่างไร? และ
ว่ายไปแล้วทำให้น้ำเราขุ่นอย่างไร? เมื่อปลาหยุดนิ่งแล้วน้ำตกตะกอน
อย่างไร? แสดงว่าปัญญาเราเกิดแล้ว เป็นปัญญาคนละชนิดกับขณะ
เห็นรูปร่างปลาครั้งแรก เมื่อเราตามดูปลาไม่ให้คลาดสายตา เราก็รู้ว่า
ตัวเราต้องการน้ำใส แล้วถ้าปลาอยู่ในน้ำ ยังว่ายเล่นไปมาได้ ความ
ปลอดภัยจะมีแก่น้ำใสเหล่านี้ไม่ได้ เราไม่ได้เดือดร้อนเพราะปลาแต่เรา
เดือดร้อนเพราะน้ำขุ่น ปลาอยู่ในน้ำได้ แต่ปลาต้องไม่ทำให้น้ำขุ่น
ดังนั้นปลาควรที่จะต้องอยู่เฉยๆ ประเด็นคือ ทำอย่างไรจะให้ปลาอยู่
เฉยๆ เมื่อเราเห็นว่าปลามันเคลื่อนที่จึงทำให้น้ำขุ่น วันใดก็ตาม มัน
ตกใจว่ายเร็วๆ น้ำก็ขุ่นมาก วันใดก็ตามมันดีใจออกกำลัง น้ำก็ขุ่นอีก

วันใดก็ตามมันไม่ตั้งใจไม่ตกใจ แต่มันหิว ค่อยๆ ว่ายน้ำ น้ำก็ขุ่นระดับหนึ่ง ยกเว้นมันนอนหลับ นอกนั้นไม่มีโอกาสที่จะทำให้น้ำใสได้เลย เพราะฉะนั้นอันตรายเกิดเสมอ เมื่อปัญญาเราเห็นดังนี้ ศรัทธาก็เห็นว่าการทำอย่างนี้ทำให้น้ำขุ่น และศรัทธาก็เชื่อว่า ถ้าต้องการให้น้ำใสจำเป็นจะต้องให้ปลาอยู่เฉยๆ วิธีการทำให้ปลาอยู่เฉยๆ คือต้องทำให้ปลาดับ พระสัมมาสัมพุทธเจ้าให้ใช้ธนูยิง ตอนที่เราเห็นปลายังไม่ได้ยิงธนูนะ เอาแค่เห็นปลา แล้วตามดูปลาไปไม่ให้คลาดสายตาคุณธรรมที่อยู่ในที่นี้ครบแล้ว มี ศรัทธา วิริยะ สติ สมาธิ ปัญญา อันนี้เรียกว่า พละ ๕ เพราะฉะนั้นพละกับอินทรีย์ทำหน้าที่ต่างกัน ตอนนี้ได้สมาธิไปสองอย่างแล้ว เหลืออย่างที่ยังสาม

ในขณะที่เราเห็นปลา พระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกให้ใช้ธนูยิง ในขณะที่เราเล็งเพื่อจะยิง สมาธิเกิดเป็นสมาธิคนละอย่างกับสมาธิในขณะที่ตามดูปลา สมาธิขณะเล็งเพื่อที่จะยิงปลานั้นแรงกว่า มีกำลังมากกว่า ในขณะที่เราเล็งปั๊บแล้วก็ยิงปั๊บ สมาธิในการเล็งยิงหมดแล้ว เหลือสมาธิในการตามดูต่อ ตามดูใหม่ ยิงใหม่ ลูกที่สอง ลูกที่สาม เพราะฉะนั้นสมาธิขณะเล็งยิงเกิดเพียงแค่ขณะแป๊บเดียว สมาธิในการเล็งยิงนี่เองคือสมาธิในมรรค ๘ ในขณะที่กำลังเล็งยิงมีความเพียรและหมดพร้อมทั้งสมาธิ ขณะที่เล็งยิงมีสติขณะที่เล็งปั๊บยิงปั๊บ สติจบพร้อมในขณะนั้น เหลือสติในการตามดู เพราะฉะนั้น สมาธิในการเล็งยิงก็จบตรงนั้น ความเพียรในการเล็งยิงก็จบตรงนั้น สติในการเล็งยิงก็จบตรงนั้น จบเพียงแค่ว่าปล่อยลูกธนูเสร็จ ดังนั้นจึงเกิดแค่แป๊บเดียวเท่านั้น สมาธิในมรรคนี้ พระอรชยาจารย์ทั้งหลายจึงได้เรียกชื่ออีกอย่างหนึ่งว่า ชณิกสมาธิ คือสมาธิที่เกิดเพียงแค่ขณะลงมือประหารกิเลสเท่านั้น ไม่ใช่ไปเกิดก่อนอุปจารสมาธิ มันคนละเรื่องกัน เพราะว่าถ้าสมาธิในพละไม่เกิด สมาธิในมรรคก็เกิดไม่ได้ และถ้า

สมาธิในอินทรีย์ไม่เกิด สมาธิในผลจะเกิดไม่ได้ ดังนั้น สมาธิในอินทรีย์เบื้องต้นเกิดมาก่อน แล้วเราจึงจะสามารถทำให้ผลเกิดได้ คือตามดูปลาได้ และเราจึงสามารถยิงปลาได้ตามลำดับ ถ้าสมาธิในอินทรีย์ไม่เกิด ผลจะเกิดไม่ได้ ถ้าสมาธิในผลไม่เกิด สมาธิในมรรคเกิดไม่ได้ เมื่อมรรคไม่เกิด ดับทุกข์ไม่ได้ บริสุทธิ์ไม่ได้ เพราะฉะนั้น การจะทำวิปัสสนากรรมฐานให้ถูกต้องตามครรลอง จึงต้องประกอบด้วย อินทรีย์ ผล และมรรค ไม่ว่าจะอารมณ์กรรมฐานชนิดนั้นจะเป็นอะไรก็ตาม แม้ว่าจะทำสติปัญญา ๔ ก็จะต้องทำให้อินทรีย์เกิด ผลเกิด มรรคเกิด เพราะมรรคเกิดแล้วจึงดับทุกข์ได้ อริยสงฆ์จึงเกิดได้เป็นตามลำดับดังนี้ วิธีการทำให้มรรคเกิดจึงมีความสำคัญในการทำวิปัสสนากรรมฐาน ถูกหรือไม่ถูกอยู่ตรงนี้

การทำให้มรรคเกิด มรรคนั้นมีอะไรบ้าง?

สัมมาทิฐิ เห็นถูกต้อง

สัมมาสังกัปปะ ตรีกถูกต้อง

สัมมาวาจา ใช้คำพูดได้ถูกต้อง

สัมมากัมมันตะ ทำงานได้ถูกต้อง

สัมมาอาชีวะ ดำรงความเป็นอยู่ถูกต้อง

สัมมาวายามะ เพียรถูกต้อง

สัมมาสติ ตามรู้ถูกต้อง

สัมมาสมาธิ สงบจิตถูกต้อง

สัมมาทิฐิ เห็นถูกต้อง เห็นอย่างไรจึงชื่อว่าเห็นถูกต้อง

พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงเทศน์ไว้ว่า

ดูก่อน ภิขุทั้งหลาย เห็นถูกต้อง คือ เห็นอย่างไร ยี่ โข

ภิกขเว ดูก่อน ภิกษุทั้งหลาย เหล่านี้อันใด คือ ทุกเข ญาณิ เห็น
ทุกข์ ทุกขสมุทเพ ญาณิ เห็นเหตุที่ทำให้ทุกข์เกิด ทุกขนิโรธ ญาณิ
เห็นทุกข์ดับ ทุกขนิโรธคามินี ญาณิ เห็นวิธีลงมือทำให้ทุกข์ดับ
เหล่านี้แลภิกษุ ชื่อว่าเห็นถูกต้อง ก็คือ ต้องเห็นอริยสัจ ๔ เท่านั้น จึง
ชื่อว่าเห็นถูกต้อง ไม่ใช่ทำกรรมฐานแล้วเห็นไปเรื่อยเลย เห็นอะไรไม่รู้
เรื่อง จะทำกรรมฐานถูกต้อง ต้องเห็นตามพระพุทธเจ้าเทศน์ มี
ปัญหามาถึงท่านทั้งหลายว่า **ทุกข์รูปร่างหน้าตาเป็นอย่างไร?** มี
รูปร่างหรือไม่มีรูปร่าง ถ้าไม่มีรูปร่างจะชี้แจงได้หรือไม่ ยกตัวอย่าง
เช่น ดีใจกับเสียใจ เหมือนกันหรือไม่ ทำไม่ถึงรู้ว่าไม่เหมือน ถ้ามันไม่
มีรูปร่างทำไมถึงรู้ว่าไม่เหมือน ถ้าหากว่าเราพิสูจน์รูปร่างไม่ได้
พระพุทธเจ้าบอกอย่าพึ่งเชื่อพระองค์ แล้วเราจะเชื่อพระองค์ได้อย่างไร
จริงๆ แล้วทุกข์มีรูปร่างถ้าจะ เอาทุกข์ของเราสงสัยคงไล่ไม่จน พันคน
ก็พันอย่าง ไปดูทุกข์ของพระพุทธเจ้าดีกว่า พระพุทธเจ้าเทศน์ไว้
ในธัมมจักกัปปวัตตนสูตร ความว่า เหล่านี้แหละคือทุกข์อย่างแท้จริง
ทุกข์อย่างแท้จริงเป็นอย่างไรลักษณะรวบรวมยอดของทุกข์ก็คือ มีการเกิด
การเสื่อม และการดับ เกิดก็เป็นทุกข์ เพราะฉะนั้น อากาการเกิดจึงเป็น
อาการของทุกข์ สิ่งใดเกิดได้ สิ่งนั้นก็ทุกข์ได้ ในขณะที่เกิดกำลังดำเนิน
อยู่ ในขณะที่นั้นทุกข์กำลังเป็นอยู่

ความเสื่อมโทรมเป็นทุกข์ อากาการเสื่อมโทรมเป็นอาการของ
ทุกข์ สิ่งใดเสื่อมโทรมได้ สิ่งนั้นเป็นทุกข์ได้ ในขณะที่กำลังเสื่อมโทรม
อยู่ขณะนั้นยังทุกข์อยู่

การดับสลายเป็นทุกข์ อากาการดับสลายเป็นอาการของทุกข์ สิ่ง
ใดที่ดับสลายได้ สิ่งนั้นเป็นทุกข์ได้ในขณะที่การดับสลายกำลังดำเนิน
ไปอยู่ขณะนั้นทุกข์กำลังเกิดอยู่

แล้วอะไรบ้างที่เกิดขึ้น เลื่อม แล้วก็ดับสลาย ในโลกนี้มีอะไรบ้างที่ไม่เลื่อมและไม่ดับสลาย สมมุติว่ามีไฟแช็คอยู่อันหนึ่งและจุดไฟแช็คขึ้น ในขณะที่จุดไฟแช็ค ไฟเกิด เมื่อไฟเกิดได้ ก็จะเลื่อม และดับได้เมื่อไฟดับอาการของดับไฟเกิดขึ้นแล้ว พออาการดับปรากฏ อาการดับจะไม่เลื่อมอีก พอไฟดับปั๊บอาการดับก็เกิดปั๊บ ความดับเกิดแล้วก็ไม่เลื่อมต่อหมดแค่นั้น เมื่อไฟดับจะไม่สามารถดับต่อได้อีกเหมือนกัน ก็เลอสเมื่อดับแล้ว เลื่อมไม่ได้ ดับต่ออีกไม่ได้ ดังนั้นนิพพานจึงเสถียร การดับกิเลสจึงเสถียร มีเหมือนกัน สิ่งที่เกิดแล้วไม่เลื่อมแล้วเกิดแล้วไม่ดับอีก นั่นคือการดับของกิเลส สิ่งเหล่านี้ถ้าเราทำให้มรรคเกิดได้ เราจะพิสูจน์ได้

ชื่อของทุกซ์ที่พระพุทธเจ้าได้รวบรวมไว้ มีอยู่ ๕ ประเภทด้วยกัน ได้แก่

โศกะ คือ ความโศก ความโศกเป็นอย่างไร? ยกตัวอย่างดินแห่งน้ำราดแล้วจมหายไปเลยเค้าเรียกว่า ดินโศก ต้นไม้ที่อยู่ก็จะเหี่ยว เพราะฉะนั้นคนที่มีความโศกใจจะเหี่ยวจะเฉา ภาษาของเราคือ หมดอาลัยตายอยาก คือไม่มีน้ำจะกิน นั่นแหละคือความโศก

ปริเทวะ คือ ร้องไห้คร่ำครวญ อาลัยอาวรณ์เสียดาย ถ้าตามศัพท์ก็คือ เสียตายอาลัยอาวรณ์

ทุกซ์ คือ ความระทมทางใจ ความระทมทางกาย

โทมนัส คือ ความน้อยใจเสียใจ

อุปายาส คือ ความอึดอัด ชัดใจ คับแค้นใจ

ทุกซ์ทั้งหมดที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้รวบรวมไว้ก็จะมีอยู่ประมาณนี้ และถึงแม้จะผ่านมาถึง ๒,๕๐๐ กว่าปี ทั้งห้าข้อนี้ก็ยังมี

ครอบคลุมความทุกข์ที่ปรากฏในปัจจุบันได้อย่างหมดจดถี่ถ้วนทั่วถึงไม่มีหลุดรอด นี่คือทุกข์ เพราะมันมีการเกิดขึ้น มีการเสื่อมไป และก็ดับสลายไป และทุกข์เหล่านี้เกิดมาจากอะไร มีเหตุเป็นแดนเกิด เหตุคือ

การได้ในสิ่งที่ไม่ชอบใจ ประจวบกับสิ่งที่ไม่ชอบใจเป็นทุกข์
การพลัดพรากจากของรักของชอบใจเป็นทุกข์
ปรารถนาสิ่งใดไม่ได้สิ่งนั้นก็ทุกข์

ทุกข์ คือ โศกะ ปริเทวะ ทุกข์โทมนัส อุปายาส ก็มีการเกิดการเสื่อมและดับไปในตัวเอง จึงเป็นทุกข์ในตัวเอง แล้วสิ่งที่กล่าวมานี้ เกิดมาจากอะไร? เกิดมาจากการยึดติดใน ขันธ ๕ เรามาดูกันว่าขันธ ๕ รูปร่างหน้าตามันเป็นอย่างไร? เพื่อที่จะได้ตามไปถึงต้นเหตุแห่งทุกข์และดับมันถูก

ขันธ ๕ มี รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ

รูป เราสามารถรู้รูปได้ทาง ตา หู จมูก ลิ้น กาย ส่วนใจนั้นรู้เวทนา เวทนานั้นมี ๒ ส่วน ส่วนหนึ่งเป็นอารมณ์ (ธรรมารมณ์) ไม่ว่าจะเวทนานั้นจะเป็นอารมณ์เป็นกลางหรือจะเป็นกิเลสก็ตาม รู้ได้ทางใจ อีกส่วนหนึ่งเป็นลักษณะของการเสวยอารมณ์ เราจะต้องรู้จักรูปและรู้จักนาม คือเวทนาสักหน่อย เพราะว่าทั้งสองอย่างนี้เป็นปัจจัยสำคัญที่จะนำไปเข้าสู่ขบวนการที่เราจะมาพิสูจน์วิธีการทำให้มรรคเกิดรูปในที่นี้หมายถึงรูปปรมาตถ์ ไม่ใช่รูปบัญญัติ พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงเทศน์ไว้ว่า รูปที่สามารถปรุงแต่งจิตได้ ไม่ใช่รูปร่างหน้าตาอย่างนี้ ไม่ใช่รูปอย่างที่นั่งอยู่ยืนอยู่ รูปที่หนึ่งนั้นเป็นรูปบัญญัติ จิตไม่ได้สนใจตรงนั้น รูปปรมาตถ์นั้นก็คือ อากาโร ยกตัวอย่างเช่น อากาโรร้อนปรากฏ จิตไปจับอาการร้อนจึงรู้สึกร้อนขึ้น รู้สึกร้อนนี้เป็นวิญญาณเป็นจิต เคารู้สึกได้เพราะไปจับอาการร้อน อากาโรร้อนเป็นนาม เป็น

เวทนา เพราะฉะนั้นเหี้ย อากาจร้อนเป็นนามปรมัตถ์เป็นนามสังขาร
ที่สามารถแต่งจิตให้รู้สึกร้อนตามได้ ไม่ใช่ น้ำร้อน ไม่ใช่ น้ำ แต่เป็น
อากาจร้อนที่อาศัยอยู่ในน้ำร้อน ทีนี้อาการเห็นปรากฏ จิตไปรับรู้
อาการเห็นโดยผ่านทางประตูตา เมื่อจิตไปรับรู้อาการเห็นจึงรู้สึกเห็น
ขึ้น รู้สึกเห็นนี้เป็นวิญญูณ เห็นรูปอะไร เห็นรูปคนรูปช้างรูปม้า อัน
นั้นเป็นบัญญัติ ปรมัตถ์จริงๆ คืออาการเห็น รูปจริงๆ ที่เป็นรูป
สังขารคืออาการเห็น ดังนั้นเมื่อจิตออกไปจับอาการจึงเกิดความรู้สึก
เห็นขึ้นผ่านทางประตูตา จึงตั้งชื่อให้เป็นเกียรติแก่ผู้รักษาประตูหรือ
นายประตูว่า **จักขุวิญญูณ** คือความรู้สึกที่มันออกไปรับรู้อาการของ
รูปหรืออาการเห็นโดยผ่านทางประตูตานั่นเอง ในทำนองเดียวกัน
นั่นเอง อากาจรได้ยินปรากฏ จิตไปรับรู้อาการได้ยินโดยผ่านทางประตู
หู จึงเกิด**รู้สึกได้ยิน**ขึ้น รู้สึกได้ยินนี้เป็น**โสตวิญญูณ** เพราะฉะนั้น
อากาจรได้ยินนั้นแหละคือรูปสังขารหรือรูปปรมัตถ์ เพราะมันสามารถ
ปรุงแต่งจิตให้มีความรู้สึกตามได้ เช่นเดียวกันทั้งกลิ่น รส การถูกต้อง
สัมผัส ก็คือจิตออกไปรับรู้อาการเคลื่อนไหว อากาจรหนึ่งโดยผ่านทาง
ประตูกาย ในขณะที่เดียวกันเวลาที่เรารับรู้อาการ เจ็บปวด มีน ชา คัน
เมื่อย เราจับอาการเหล่านี้โดยผ่านทาง**ประตูใจ** คิดนึก ตีใจเสียใจ
โกรธ โมโห เราผ่านไปรับอาการเหล่านี้ทางประตูใจ ดังนั้นจึงเรียก
วิญญูณตรงนี้หรือความรู้สึกตรงนี้ว่า **มโนวิญญูณ** คือการที่จิต
ออกไปรับรู้อารมณ์โดยผ่านทางประตูใจ อาการปวด อาการเจ็บ
อาการชา อาการคิด อากาหรืนึก อากาจรตีใจ อากาจรเสียใจ ปวด
โมโห นี้ผ่านประตูใจ เราโกรธใครไม่เกี่ยว นั่นเป็นรูปบัญญัติ เรา
พอใจใครก็ไม่เกี่ยว เราปวดขาก็ไม่เกี่ยว เอาแค่อาการปวด
เพราะฉะนั้น ปรมัตถ์คือตัวนี้ เวลาที่คนตาย อากาจรกับความรูสึก
ดับไปแล้ว แล้วรูปดับหรือยัง ? ถ้ารูปดับแล้วแล้วที่นอนให้

สัปเหร่อเผาเรียกว่าอะไร แสดงว่ารูปยังไม่ดับใช้หรือไม่ แสดงว่าไปเกิดเป็นเทวดา เทวดามีรูปหรือไม่ ถ้าเทวดามีรูปแล้วรูปเราที่นอนนี้ให้สัปเหร่อเผาอยู่ยังไม่ดับจะไปเกิดได้หรือไม่ เหมือนเราจุดเทียนอยู่นี้เทียนก็ติดอยู่เราจะจุดใหม่ให้มันติดก็ไม่ได้ อันเก่าไม่ดับ แสดงว่าเทวดาไม่มีรูปแล้วเกิดเป็นสัตว์มีรูปใหม่ เป็นเทวดาก็มีรูป พรหมบางประเภทก็มีรูป แล้วนี้สัปเหร่อยังไม่ได้เผาเลยจะมีรูปได้อย่างไร แสดงว่าความเข้าใจของเรากับพระพุทธรูปเจ้าชักจะมีปัญหาแล้ว ต้องทำความเข้าใจกันก่อน

ในขณะที่สัปเหร่อเผา ธาตุ ๔ คือ ดิน น้ำ ลม ไฟ น้ำก็แยกออกไปเป็นน้ำ ลมก็แยกไปเป็นลม ไฟก็ไปกับดินกับน้ำนั้นแหละ แต่มีปัญหาว่าเมื่อน้ำออกจากกายแล้วแยกออกไปแล้ว ดินแยกออกไปแล้ว ลมแยกไปแล้ว น้ำแยกออกไป แล้วไปไหน!! ลมแยกออกไปแล้วก็ไปตามอากาศ ไปหาสัปเหร่อก่อนเพื่อนเพราะสัปเหร่อนั่งใกล้ๆ จะนั่งตีมเหล็กทำอะไรอยู่ที่ตาม ลมเข้าจมูกสัปเหร่อก่อนเลย เมื่อก่อนนี่กลายเป็นคนตาย ตอนนี่กลายเป็นสัปเหร่อ สุนัขนั่งอยู่ใกล้ๆ แมวนั่งอยู่ใกล้ๆ กลายเป็นแมวเป็นสุนัขไปแล้ว ต้นไม้อยู่ใกล้ๆ กลายเป็นต้นไม้อีก แล้วที่เหลือก็เข้าบรรดาญาติพี่น้องที่มาจากนั้นแหละ ที่เหลือก็ลอยไปตามอากาศ จากตำบลนี้ไปตำบลนั้น ประเทศนี้ไปประเทศนั้น จากคนตายคนไทยก็กลายเป็นคนฝรั่งคนแขกคนจีนไป ลมไม่สามารถหายใจได้ แต่กลายร่างได้ จากที่อยู่กับคนมาอยู่กับบรรยากาศ ไปสู่คนบ้างสัตว์บ้าง ต้นไม้บ้าง **ธาตุน้ำ** พอลอยออกจากคนแล้วก็ไปกับธาตูลมดังกล่าวเช่นกัน คนคนหนึ่งกลายร่างได้มากมาย เป็นต้นไม้ก็ได้เป็นสัตว์ก็ได้ แสดงว่า **อันนี้เป็นเงื่อนงำที่น้ำมีปัญหา** ไม่ได้สูญสลายไปจากโลก ลักษณะของธาตุที่กล่าวมานี้ไม่ดับไม่สลาย ธาตุดินจริงๆ มีลักษณะแข็ง แข็งนี้เห็นได้ด้วยตาหรือไม่? ถ้าเห็นได้ด้วยตา

มีแก้วตั้งอยู่หนึ่งใบ เราหลับตาเราจะรู้ได้หรือไม่ว่าสิ่งนั้นแข็ง ถ้าเรายื่นมือไปจับเราจะรู้ได้หรือไม่ว่าสิ่งนั้นแข็ง เพราะฉะนั้นต้องอาศัยสัมผัสคืออาศัยกาย เพราะฉะนั้นธาตุดินต้องอาศัยกายสัมผัสไม่ใช่อาศัยตา ถ้าอาศัยตาสัมผัสจึงผิด แล้วเปลี่ยนจาก แข็งเป็นอ่อน ความแข็งดับลง **เพราะฉะนั้นธาตุดินดับได้** ธาตุดินคือดินปรมาณู คือมีอาการ เมื่อแข็งไม่มีแล้ว..ดับแล้ว..ธาตุดินจึงดับได้ **ธาตุไฟ** ของพระพุทธเจ้ามีลักษณะคือร้อน เมื่อเย็นเกิดขึ้นร้อนจึงดับเมื่อร้อนดับหาร้อนไม่เจอแล้วธาตุไฟจึงดับได้

ธาตุดินน้ำไฟลม อากาณิ่งอาการเคลื่อนไหวใดๆ เป็นธาตุลมอยู่ ธาตุดินก็แข็งอยู่ ธาตุไฟก็มีทั้งไฟร้อน ไฟเย็น ทั้งหมดนี้ดับได้ มันสามารถมาประชุมรวมกันได้ด้วยธาตุน้ำ ทำหน้าที่เหมือนกาวสमान เพราะฉะนั้นสิ่งเหล่านี้เกิดได้ ดับได้ ดับแล้วหาไม่เจอ เหมือนไฟดับ เพราะฉะนั้น คนตาย อากาณิ่งดับ ความรู้สึกจึงดับ อากาณิ่งดับแล้ว ธาตุไฟดับแล้ว อากาณิ่งดับแล้ว อากาณิ่งดับแล้ว ไปมาดับแล้ว แสดงว่ารูปดับแล้ว แต่รูปที่สามารถจะกลายเป็นสิ่งอื่น จะแยกร่างประกอบร่างได้อยู่ไม่สูญสลายไปจากโลก..สิ่งนั้นเป็นธาตุบัญญัติ เมื่อมาประกอบก็เป็นรูปบัญญัติ อย่างเช่นโรงเรียนนี้ไม่ดับ เอาหลังคาออกผนังออก เสาดอกไป ก็เปลี่ยนร่างจากเรียนมาเป็นสิ่งเหล่านี้ ไม่ดับ อันนี้ไม่ใช่ธาตุปรมาณู เป็นธาตุบัญญัติ

เวลาทำกรรมฐานต้องปรมาณู ไม่ใช่บัญญัติ

ในระหว่างอาการกับความรู้สึกอันไหนคือทุกข์ ความรู้สึกคือทุกข์ ถ้าไม่มีอาการ จะมีความรู้สึกหรือไม่ จิตไปจับอาการร้อนจึงรู้สึกร้อน ถ้าร้อนคืออาการของทุกข์คือก่อนทุกข์ จิตไปจับก่อนทุกข์จึงรู้สึกทุกข์ตาม ก่อนทุกข์หรืออาการทั้งปวงนี้เป็นเหตุให้เกิด

ความรู้สึก ดังนั้นอาการทั้งปวงนั้นแหละคือเหตุแห่งทุกข์หรือสมุทัยใน
อริยสัจ ๔ เมื่อก่อนอาการปรากฏ..จิตไปจับก่อนอาการจึงรู้สึกตาม
อาการขึ้น ก่อนจิตใจปรากฏ..จิตไปจับก่อนจิตใจก็รู้สึกจิตใจ ก่อนพอง
ปรากฏจิต..ไปจับอาการพองก็รู้สึกว่าพอง ก่อนยุบปรากฏ..จิตไปจับ
อาการยุบก็รู้สึกว่ายุบ จะมีลักษณะอย่างนี้ ทุกข์และเหตุแห่งทุกข์เรียง
ไปดังนี้ ถ้าเราดับอาการได้ ความรู้สึกก็จะดับตาม ความรู้สึกดับทุกข์
จึงดับ ตรงนี้ต้องอาศัยมรรคเกิด ในตู้ปลาที่ได้ยกมา เราเห็นน้ำขุ่นคือ
เห็นความรู้สึก เราเห็นปลา คือเห็นอาการ

ในขณะที่เราอยากให้น้ำขุ่นหาย เราไม่ได้ขุ่นน้ำขุ่น เรายังที่
ปลาเพื่อประหารปลา เมื่อปลาตายน้ำขุ่นก็สงบลง สมาธิเกิด ในขณะที่
เราเห็นปลาครั้งแรกแสดงว่าน้ำใสไฟสว่างแล้ว แล้วเราก็ตามดูปลาและ
ยิงปลา นั่นแหละเป็นกระบวนการของวิปัสสนากรรมฐาน ตอนที่เรา
เห็นปลาครั้งแรกเป็นพื้นฐานของวิปัสสนากรรมฐาน ในขณะที่เราตาม
ดูปลาและยิงปลา ตอนแรกน้ำใส่น้อยน้ำขุ่นมาก เราก็จะเห็นแต่ปลาตัว
โตๆ ก่อน แล้วเราก็เล็งยิงปลาตัวโตๆ พอปลาตัวโตค่อยๆ ตายลง
ความขุ่นที่เกิดจากปลาตัวโตๆ ก็ลดลงๆ น้ำใสมากขึ้น เห็นปลาที่มี
ขนาดเล็กลงมาอีกระดับหนึ่ง แสดงว่าอินทรีย์ถูกพัฒนาไปอีกระดับ
เราก็ตามดูปลาเล็กตัวนั้นไปอีก ตามดูพละก็เข้ามา เราก็เล็งยิงมันอีก
มรรคก็จะเกิดอีก พอปลาค่อยๆ ตายลงอีกน้ำก็จะนิ่งอีกระดับมันก็จะ
ใสอีก เห็นปลาตัวเล็กขึ้นไปอีก แสดงว่าอินทรีย์ถูกพัฒนาขึ้นไปอีก
ตามดูและเล็งยิง เวียนไปอย่างนี้ สมาธิชนิดนี้ยังเป็นโลกียะสมาธิ เรา
จะเห็นอริยสัจปรากฏตลอดเวลา คือเห็นทุกข์และตามดูทุกข์ไป เห็น
เหตุของทุกข์ และกัดับเหตุของทุกข์ และทุกข์ก็ดับ สมาธิก็ถูกพัฒนาไป
อีกระดับหนึ่ง เวียนไปจนกระทั่งน้ำใสสะอาด ลูกปลาตัวเล็กๆ ก็ถูกยิง

ตายหมด น้ำไม่มีโอกาสที่จะกระเพื่อม จะขุ่นอีก นี่คือตามลำดับของงาน

ที่นี้เรามาดู ทุกข์คือความรู้สึก สมุทัยคือเหตุแห่งทุกข์ก็คืออาการ หลักการของการทำวิปัสสนากรรมฐานก็คือว่า เห็นทุกข์ เห็นเหตุที่ทำให้ทุกข์เกิด ที่นี้มาถึงว่าจะทำอย่างไรให้ปลาดับ การจะยิงปลา จะต้องทำให้มรรคที่เหลือเกิด ในขณะที่เราเห็นปลาเรายังไม่รู้ว่ามีชื่อว่าจะอะไร **พอเรานึกชื่อได้ปั๊บ..ตรงนั้นเรียกว่าสังกัปปะ** เกิด เพราะสังกัปปะเป็นปัจจัยของวาทา สมมุติว่าเรารู้สึกขึ้นมาปั๊บ ตรงนี้เป็นสัมมาทสิฐช่วงแรก คือเห็นทุกข์และเหตุแห่งทุกข์ คือความรู้สึกกับอาการ พอรู้ว่าความรู้สึกอันนี้คือปวด พอรู้ว่าปวดปั๊บ สังกัปปะเกิด ดังนั้นวาทาจึงต้องตรงตาม สังกัปปะก็คือปวดหนอ พอเรากำหนดปวดหนอลงไป **สัมมาวาทา** ตรงตามอาการ ตรงตามความรู้สึก ในขณะที่เราปวดหนอ ความพอใจในปวดก็ต้องไม่มี ถ้ามีเป็นกาม เป็นมิจฉาสังกัปปะ ความไม่พอใจในปวดก็ต้องไม่มี ถ้ามีเป็นพยาบาท พยาบาทเป็นมิจฉาสังกัปปะ ในขณะที่ปวดอยู่นั้น ก็จะต้องไม่มีความอยากให้ปวดหาย อยากให้ปวดชั๊ด เพราะถ้าอยากให้ปวดหาย อยากให้ปวดชั๊ด เป็นวิหิงสาสังกัปปะทั้งหมด ดังนั้นปวดหนอต้องเป็นกลางๆ ในขณะที่เรากำหนดปวดหนอ สัมมาวาทาจะถูกต้อง ตรงตามที่ใช้ ไม่ใช่มุสา ไม่ใช่แยกหนีจากปวดไป ถ้าเราแยกหนีจากปวดไปเป็นส่อเสียด ทำให้แตกแยกสามัคคีจากสภาวะตรงนั้นไป เพราะในขณะที่ปวดเกิดขึ้นมา อาการปวดอยู่ตรงนั้น รู้สึกปวดคือวิญญานก็อยู่ตรงนั้น สติก็รู้ว่าปวดอยู่ตรงนั้น ถ้าเราแยกไปไว้ที่อื่นจะกลายเป็นสองอารมณ์..สมาธิเสีย..เป็นมิจฉาวาทา เพราะฉะนั้น กำหนดปวดปกติ ไม่กดดัน ถ้ากดดันเป็นคำหยาบเป็นพुरुสาวาจา แล้วต้องมีปวด

จริงๆ ถ้าไม่มีแต่ไปห้องปวดหนอๆ เป็นพูดเพื่อเจ้อ เพราะฉะนั้นต้อง
ปวดหนอตรงๆ มรรคจึงจะเกิด

สัมமாகัมมันตะเป็นอย่างไร พระพุทธเจ้าทรงเทศน์ไว้
ว่า... ภิกษุทั้งหลาย ทำงานถูกต้องเป็นอย่างไร **ปาณาติปาตาเวรมณี**
เว้นจากการประหารด้วยอำนาจของความไม่พอใจ ปวดขึ้นมาเราไม่
พอใจปวดก็พยายามกดดันปวดให้หายบังคับให้หายนั้นผิดสภาวะ
เพราะฉะนั้นต้องเว้นจากการกดดัน เว้นจากการประหารเบียดเบียน
อทินนาทานาเวรมณี พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงเทศน์ไว้ว่า ละเว้น
จากอทินนาทาน จะต้องกำหนดตั้งแต่มันเกิดขึ้น กำหนดรู้หลังจากมัน
เกิดขึ้นแล้ว ตามไปไม่ให้คลาดสายตา ต้องเรียบริ้อยแม้กระทั่งตอนที่
มันดับไป . . . สรุปแล้ว ก็คือ ต้องเรียบริ้อยตั้งแต่เกิด ใน
ท่ามกลางและในที่สุด เพื่อให้ได้ปริญาสามเฑียร

ปริญาสามเฑียรนั้นคือ กำหนดรู้ตั้งแต่เริ่มรู้ กำหนดรู้ตามไป
ตามไปไม่ให้คลาดสายตา จนกระทั่งเห็นการหายไปของมัน ถ้าไม่ได้
ดังนี้ อทินนาทานเข้า อย่างเช่นว่า ได้แต่ตอนท้ายหัวไม่ได้ คอรัปชัน
ตรงหัว ได้ตรงกลาง หัวท้ายไม่ได้ โดนคอรัปชัน หัวกับท้าย ได้
ข้างหน้า ท้ายไม่ถึง โดนคอรัปชันตรงท้าย อทินนาทานเข้า อทินนา-
ทานเกิด สัมமாகัมมันตะใช้ไม่ได้ และในขณะที่เรากำหนด เราเกิด
พอใจเวทนา เพราะมันนั่งง่วง เวทนามีแล้วดีใจ เราประคองเวทนาไว้
ไม่ให้หาย โดนข้อหา **กาเมสุมิฉฉาจาร** เพราะกาเมสุมิฉฉาจารนี่คือ
การประคับประคองมันด้วยความพอใจ เป็นราคะจิต ดังนั้นเมื่อราคะ
จิตเกิด กัมมันตะการงานตรงนี้เสียหาย ผู้ที่ทำวิปัสสนากรรมฐานการ
งานต้องถูกต้อง คือหนึ่ง ต้องเว้นจากปาณาติบาต เว้นจากการประ-
หารสภาวะ การกดดันสภาวะ อากาภกับความรู้สึกมันเป็นทุกข์ก็จริง

แต่ถ้าเราไปประหารมันแสดงว่ากิเลสเข้าเราแล้ว เราจะละกิเลสเราจะ
ยิงปลาหรือจะเพิ่มปลา เพราะฉะนั้น..ในขณะนั้นเราจึงต้องเว้นจาก
อทินนาทานด้วย ต้องเป็นคนจิตใจซื่อมือสะอาด ทำงานด้วยความ
ซื่อสัตย์ตั้งแต่ต้นจนสุด ไม่ให้เกิดความเสียหายเพราะการฉวยโอกาส
ของเรา ในขณะนั้นก็จะต้องไม่มีกาเมสุมิจฉาจารคือไม่ประดับประดา
มันให้อยู่กับเราหรือสร้างขึ้นมาเอง สร้างขึ้นนานเกินไปเป็นอุปาทาน
อีกแก้ไม่ไหว ที่นี้นานไป..วิปัสสนากรรมฐานแก้บ้าเรากลับจะได้บ้า
เพราะเราไปติดอุปาทานขึ้นมาไปสร้างขึ้นมา

พระพุทธเจ้าทรงเทศน์ว่า ทำวิปัสสนากรรมฐาน
ต้องอนัตตาไม่บังคับ..แต่เราบังคับ พระพุทธเจ้าสอนทิศ
เหนือเราก็ไปทิศใต้อีก

การ พัง เล็ง เกร็ง บังคับ จึงไม่ถูกต้อง ในขณะที่เรากำหนด
ปวดอยู่นั้น ถ้าเราวางจิตได้ ปาณาติบาตไม่มี อทินนาทานไม่เข้า
กาเมสุมิจฉาจารไม่มี จิตเราก็สะอาด อยู่กับปวด ปวดหนอ ปวดหนอ
ปวดหนอ ไปนี่แหละ ตรงนั้นเป็นสัมมาอาชีวะ พระสัมมาสัมพุทธเจ้า
ทรงเทศน์ไว้ว่า ให้ละจากการเป็นอยู่ในทางที่ผิด สำเร็จการดำรงอยู่
ด้วยความเป็นอยู่อย่างถูกต้อง ในอรรถกถากล่าวตรงนี้ว่า ความพอง
แผ่ว เพราะความพองแผ่วนั้นแหละจึงชื่อว่าสัมมาอาชีวะ ในขณะที่ทำ
ให้สัมมาอาชีวะเกิด ขณะนั้นมรรคย่อมเกิดมาพร้อม ตรงนี้..เมื่อปวด
เกิดขึ้น เราก็ปวดหนอ ปวดหนอ ปวดหนอ สัมมาวาจาก็เข้า
สัมมากัมมันตาก็เข้า **สัมมาอาชีวะ** ก็เข้า ขณะกำหนดปวดหนอ
อยู่นั้น ทำหน้าที่สองอย่าง หน้าที่ที่หนึ่ง คือ เพื่อการไม่เกิดแห่งอกุศล
ที่ยังไม่เกิด ถ้าเราวางจิตปกติ กำหนดปวดหนอ ปวดหนอ ปวดหนอ
ไป อกุศลคือสมาธิเสียก็ยังไม่ปรากฏ สมาธิดีเกิดขึ้น เกิดขึ้น เกิดขึ้น

ตลอด และหน้าที่ที่สอง เพื่อให้กุศลที่เกิดแล้ว ดำรงคงอยู่ ไม่เสื่อมสลาย ให้บริบูรณ์ ให้มีการพัฒนา ยิ่งๆ ขึ้นไป สมาธิญาณ หรือ วิปัสสนาญาณที่ยังไม่ถึงจะถึง ที่ถึงแล้วจะแก่จะเต็มรอบแล้วมันจะขึ้น เจริญไปเมื่อมันแก่ที่สุดแล้ว จะเป็นปัจจัยต่อโลกุตตรมรรค

ถ้าหากว่าเรากำหนด สติก็เริ่มจับตั้งแต่เริ่มปวดไปจนปวดหาย พระสัมมาสัมพุทธเจ้าเทศน์ไว้ว่า เป็น **สัมมาสติ** อาศัยอยู่ด้วยการ ตามกำหนดรู้เวทนาชนิดหนึ่ง ในเวทนาทั้งหลาย ด้วยความเพียร ด้วยปัญญา ด้วยสติ ในขณะที่กำลังกำหนดอยู่นั้น พึงขจัดอภิชฌาคือการ พ่วง เกร็ง เล็ง บังคับ เพราะอยากได้ และโทมนัส คือการพ่วง การ บังคับ เพราะความเสียใจน้อยใจ ไม่ให้เกิดขึ้น อย่างนี้แหละภิกษุคือ สติที่ถูกต้อง เมื่อกำหนดอย่างนี้ **สัมมาสมาธิ** คือสมาธิที่ถูกต้องก็ จะเกิดขึ้น นั่นก็คือ จิตก็จะสงบอยู่กับเวทนา กำหนดไปจิตสงบอยู่กับ เวทนา ปวดหนอ ปวดหนอ..มรรคเกิด..ก็ขึ้นมาป้องกันกิเลสไม่ให้เกิด ในขณะที่กำหนดปวดหนอ ปวดหนอ ป้องกันโมหะอยู่ เพราะฉะนั้น มรรคเกิดอยู่ในขณะนั้นจิตสงบอยู่ ทุกปวดหนอ ทุกๆปวดหนอ ตรง นั้นเป็น **สัมมาสมาธิ** คือสมาธิในมรรค

ถ้าหากว่ากำหนดปวดหนอ ปวดหนออยู่ แล้วเกิดไม่พอใจปวด พอไม่พอใจปวดขึ้นมา ทุกข์อยู่ที่ไหน อยู่ที่ปวดหรืออยู่ที่ไม่พอใจ... **อยู่ที่ความรู้สึกไม่พอใจหรืออาการไม่พอใจ** ทุกข์อยู่ที่ความรู้สึกไม่พอใจ ในขณะนั้น แต่ถ้าเราไม่พอใจแล้วยังไปกำหนด ปวดหนอๆ นั่นเป็น มิจฉาทิฎฐิ..เห็นไม่ถูก ไม่รู้ว่าทุกข์อยู่ที่ไหน เพราะฉะนั้นเมื่อเราเห็น ว่าไม่พอใจเกิดขึ้น เราก็ย้ายไปที่ไม่พอใจแสดงว่าเราเห็นทุกข์ ในขณะนั้น เราก็เห็นเหตุแห่งทุกข์ คืออาการไม่พอใจด้วย และเมื่อเรารู้สึกขึ้นมา ปับตรงนั้นสัมมาทิฎฐิคือเห็นทุกข์และเหตุแห่งทุกข์เกิดแล้ว พอรู้ว่าสิ่งนี้

คือไม่พอใจ สังกัปะปะเกิดแล้ว เป็นสัมมาสังกัปะ เพราะเห็นพยาบาท เกิดแล้วตรงนี้ ถ้าเราไม่เห็นพยาบาท ก็จะดับพยาบาทไม่ได้ เราไม่เห็น รอยเปื้อนของผ้าเราจะขี้ผ้าตรงนั้นไม่ได้ฉันใดก็ฉันนั้น ชักจิตเหมือน ชักผ้า เราต้องเห็นรอยเปื้อนของผ้าก่อนแล้วเราจึงจะไปชักผ้าตรงนั้น ได้ ในขณะที่เราเห็นไม่พอใจ พยาบาทเกิดแล้ว ถ้าเรายังมัวปวดหนอ ปวดหนอ รับรองเลยเราไม่เห็นทุกข์ กำหนดไปเท่าไร ทุกข์ก็ไม่ดับ เมื่อไม่พอใจปรากฏ พยาบาทปรากฏ จริงๆ แล้วพยาบาทปรากฏเป็น มิฉฉาสังกัปะ พอไม่พอใจแล้วก็อยากให้ปวดหาย กลายเป็นวิหิงสา สังกัปะเสียสองต่อเลย

เพราะฉะนั้น พอเรารู้ว่าไม่พอใจขึ้นมาสังกัปะเกิดแล้ว วาจา ต้อง ไม่พอใจหนอ ไม่พอใจหนอ วาจาก็ตรงตามสังกัปะ คือไม่พอใจ ก็มมันตะในขณะนั้นเราก็ไม่บังคับ ให้ไม่พอใจหาย ถ้าเรายังบังคับ ให้อาย ตรงนั้นเป็นปาณาติบาตทัณฑ์ เป็นอัตตาทัณฑ์ แล้วต้องกำหนด ตั้งแต่เริ่มรู้สึกจนไม่พอใจหาย ถ้าหากกำหนดแล้วขาดตกบกพร่องเป็น อทินนาทานทัณฑ์ และไม่ระคองความไม่พอใจไว้ ถ้าเราระคองไว้ ตรงนั้นกลายเป็นกาเมสุมิฉฉาจารย์ทัณฑ์ กลายเป็นมิฉฉากัมมันตะทัณฑ์ ไม่เป็นสัมมากัมมันตะอีกต่อไป เพราะฉะนั้นในขณะที่กำหนดไม่พอใจ หนอ ไม่พอใจก็จะถูกมรรคประหารไม่พอใจจะอ่อนตัวลง ไม่พอใจ หนอ ไม่พอใจจะอ่อนตัวลงเรื่อยๆ จิตที่เคยสกปรกเพราะความไม่พอใจ ก็จะค่อยๆ สะอาดขึ้น ความสะอาดขึ้นอย่างนี้แหละ ณ ขณะนั้น การดำรงอยู่อย่างนี้แหละ ท่านเรียกว่าเป็นสัมมาอาชีวะ เป็น การดำรงอยู่อย่างถูกต้อง เมื่อการงานถูกต้อง อาชีพก็ถูกต้องตามไปด้วย พอเรากำหนดแล้วจิตสะอาดขึ้น สะอาดขึ้น ความสกปรกหายไป ความสะอาดเกิดขึ้น ณ ปัจจุบันนั้นเป็นสัมมาอาชีวะ ในขณะที่เรา ระคองจิตกำหนดตาม ในขณะนั้น **สัมมาวายามะ** ก็จะเกิดขึ้น

สัมมาวาชามะเกิดตอนนี้เป็นอย่างไร เกิดสองอย่าง **หนึ่ง** เพื่อการละ
อกุศลที่เกิดแล้ว **สอง** เพื่อทำกุศลที่ยังไม่เกิดให้เกิดขึ้น ดังนี้

ในขณะที่ไม่พอใจเกิด สมาธิเสีย เรากำหนดไม่พอใจหนอ
ติดต่อกัน ไม่พอใจค่อยๆ หายไปหายไ้ สมาธิเสียค่อยๆ หายไป
สมาธิดีค่อยๆ ขึ้นมาแทน สมาธิคือหนึ่งในกุศล แสดงว่ากุศลค่อยๆ
เกิดขึ้นเรื่อยๆ พร้อมกับบอกกุศล ค่อยๆ หายไปๆ ดังนี้เป็น
สัมมาวาชามะเป็นความเพียรถูกต้อง เราจะเห็นว่าเมื่อความเพียร
ถูกต้องแล้ว ก็จะประหารกิเลสคือพยาบาท ความไม่พอใจ ไม่พอใจจะ
ค่อยๆ ดับไป ขณะที่ไม่พอใจดับไปนั้นแหละขณะนั้นความเป็นกลางคือ
มัชฌิมาก็ปรากฏ มรรคปรากฏ มัชฌิมาปฏิบัติก็คือมรรค คือการทำ
จิตให้เป็นกลางนั้นแหละ เมื่อกิเลสดับพร้อมกับสมาธิเสียดับ สมาธิดีก็
จะปรากฏขึ้นมาแทน ในขณะที่เรากำหนดไม่พอใจอยู่นี้ สติก็จับอยู่ที่
รู้สึกไม่พอใจ ไม่พอใจนี้เป็นพยาบาท เป็นโทสะ เมื่อโทสะเกิดขึ้นก็ให้
กำหนดตามรู้ จนกระทั่งเห็นโทสะหายไป สติเรตามารู้พยาบาทตั้งแต่
เริ่มเกิดจนดับตรงนั้นเป็นการตามกำหนดรู้สภาวะจิตอย่างหนึ่งที่เกิด
เกิดขึ้น เป็นสัมมาสติ ในขณะที่เรากำหนดไม่พอใจ ไม่พอใจก็อ่อนลง
ไม่พอใจแต่ละทีแต่ละทีเปรียบเหมือนเรายิงธนูไปถูกปลาเข้า ไม่พอใจ
หนอทีหนึ่งก็หลุดไปทีหนึ่ง ไม่พอใจหนอทีหนึ่งก็หลุดไปอีกทีหนึ่ง นั่นก็คือ
มรรคเกิด เราก็เห็นไม่พอใจระงับลง ตรงที่ไม่พอใจจะระงับลงนี้ เรียกว่า
สมถะ ระงับลงแล้วมันก็นิ่งไป ตรงนั้นจึงเป็นสมาธิ ระงับลงแล้วก็สงบ
ระงับลงแล้วก็สงบ ฉะนั้นบางทีสมถะกับสมาธิเรียกปนกันอยู่ สมถะ
แปลว่าระงับ สมาธิแปลว่า สงบ เพราะระงับจึงสงบ ตรงนั้นเป็นการ
ประหารกิเลส สมาธิในมรรคจึงเกิดขึ้น ในขณะที่กำหนดไม่พอใจหนอ
ทีละครั้งๆ นั้นแหละ เหมือนกับเรายิงลูกธนูทีละครั้งทีละครั้ง **มรรค
แปดเกิด**

มรรคชนิดนี้ อริยอาจารย์ทั้งหลายเรียกว่า **บุพภาคมรรค** เป็นมรรคที่ต้องทำก่อน เปรียบเหมือนกับเราอยากได้ผักมะขามในสวน ถ้าเราไม่ปลูกต้นมะขามผักมะขามจะเกิดอย่างไรในสวน บุพภาคมรรคเปรียบเหมือนการปลูกต้นมะขาม โลกุตตรมรรคเหมือนผักมะขาม ถ้าหากบุพภาคมรรคไม่เกิด โลกุตตรมรรคเกิดไม่ได้ เราสามารถจะเห็นบุพภาคมรรคได้ถึงแม้ว่าโลกุตตรมรรคยังไม่เห็น เราสามารถจะเห็น โลกียอริยสังขได้ถึงแม้ว่าโลกุตตรอริยสังขยังไม่เห็น ตรงนี้คงจะพอเข้าใจว่า ถ้าหากว่าความรู้สึกมันเปลี่ยนเราต้องเปลี่ยนตาม เพราะทุกขมันเปลี่ยนแล้ว เช่นสมมุติว่าเรากำหนด ปวดหนอ ปวดหนอ ปวดหนอ ความไม่พอใจเกิด ทุกข์ไปอยู่ที่ความไม่พอใจ ถ้าเรายังปวดหนออยู่ตรงนี้เป็นเพื่อเจ้อและยังอนุโลมเป็นส่อเสียดได้ด้วย เพราะเวลานี้มันไม่พอใจแต่เราดึงจากไม่พอใจไปหาปวดอีก ไม่ตรงสภาวะ แสดงว่าสัมมาทิฏฐิเราก็ไม่ได้ เห็นไม่ถูก สัมมาสังกัปปะก็ไม่ได้ ตรีภไม่ถูก วาจาก็ไม่ถูก การงานก็ไม่ถูก สติก็ไม่ถูก สมာธิก็ไม่ถูก มรรคไม่เกิด ถ้าสมมุติว่าเราเกิดพอใจขึ้นมา ทุกข์อยู่ที่ความรู้สึกรพอใจ เหตุแห่งทุกข์อยู่ที่อาการพอใจ สัมมาทิฏฐิ ต้องเห็นความรู้สึกรพอใจ เห็นอาการพอใจ สังกัปปะตรงนี้เป็นกามะสังกัปปะ กามะสังกัปปะเกิดขึ้น เป็นมิจฉาสังกัปปะ ต้องให้เนกขัมมะสังกัปปะเกิด คือต้องให้กามะสังกัปปะหายไป ดังนั้นสติจับที่ความรู้สึกรพอใจแล้วกำหนด พอใจหนอ พอใจหนอ พอใจหนอ พอใจจะค่อยๆ หายไป หายไป หายไป หายไป กามะสังกัปปะค่อยๆ หายไป ฉะนั้นมิจฉาสังกัปปะค่อยๆ หายไป พร้อมทั้ง เนกขัมมะสังกัปปะคือการพรากจากกาม ค่อยๆ ปรากฏขึ้น เป็นสัมมาสังกัปปะเกิดขึ้น

ในขณะที่กำหนด ปวดหนอปวดหนอ พอใจเกิดขึ้นมา ทุกข์อยู่ที่พอใจ ในความคิดของเรา... พอใจนี้มันเป็นสุขนี่นา แล้วทำไม

ต้องกำหนดมันด้วย... , เราต้องไปดูว่าพระพุทธเจ้าท่านว่าเป็นสุขหรือเปล่า?

ตอนที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้ายังไม่บวช ยังเป็นราชกุมารอยู่ เสวยความสุข ในโลกียสมบัติ ตอนนั้นพระองค์มีความสุข เพราะถ้าสุขจริงทำไมพระองค์ถึงต้องหนีออกบวชกลางคืนอย่างนั้น แสดงว่าเราเห็นว่าเป็นสุขนั่นแหละ พระสัมมาสัมพุทธเจ้าเห็นว่าเป็นทุกข์ตั้งนานมาแล้ว แต่เราเข้าใจผิด เห็นที่มันเป็นสุขและเข้าใจว่าสิ่งนั้นเป็นสุข เราจึงดับทุกข์ไม่ได้ เพราะว่า ข้างหลังสุขนั่นเอง มันคือทุกข์ ข้างหลังทุกข์นั่นเอง มันคือสุข เพราะฉะนั้น ถ้าเรายอมให้สุขเข้ามา ทุกข์ก็ตามมาได้ ถ้าเรายอมให้ทุกข์เข้ามา สุขก็จะเข้ามาได้ วนเวียนอยู่อย่างนี้ไม่สิ้นสุด ดังนั้นทุกข์ของเรา ก็บวชของพระพุทธเจ้าต้องหันมาให้ตรงกันก็คือ ถ้ามีความรู้สึกขึ้นมา ความรู้สึกนั้นแหละคือทุกข์ อาการท้งปวงที่ทำให้เกิดความรู้สึก อาการนั้นคือเหตุแห่งทุกข์

เมื่อเราสรุปรวบยอดตรงนี้จะทำให้เห็นว่า อาการเหล่านี้คือ ก้อนโนชั้น ๕ ชั้น ๕ แปลว่ากอง ถ้าไม่มีก้อนก็มีกองไม่ได้ ก็เป็นชั้นไม่ได้ เพราะชั้นแปลว่ากอง ดังนั้น เมื่ออาการปวดเกิดขึ้นแสดงว่าก้อนปวดปรากฏ เราจึงรู้สึกว่ามันปวดใช่หรือเปล่า เราก็กำหนดตามก้อนปวดไปเมื่อก้อนปวดหายไปรู้สึกปวดก็จะหายตาม ก้อนดับไป ความไม่มีก้อนปรากฏเมื่อไร เมื่อนั้นอาการปวดไม่มี อาการพอใจเกิดขึ้น แสดงว่าก้อนพอใจเกิดขึ้น จิตมันจึงรู้สึกว่ามีก้อนแล้ว มันก็ไปจับก้อนนั้น และก้อนนี้ก็คือก้อนทุกข์ที่เป็นเหตุให้เกิดความรู้สึกคือก้อนพอใจ พอเราไปจับที่ก้อนพอใจแล้วค่อยๆ กำหนด ก้อนพอใจค่อยๆ หายไปด้วยอำนาจของมรรค ๘ ประหารกิเลสที่เป็นกาม พอมันหายไปปุ๊บ ความรู้สึกพอใจก็จะดับตาม เพราะว่ามรรคเข้ามาประหารก้อนแล้วก้อนดับความไม่มีก้อนจึงเกิดขึ้น ความไม่มีก้อนนี้ ภาษาพระ

เรียกว่าอะไร ก่อนภาษาพระเรียกว่า **อิตตา** เพราะฉะนั้นเมื่อก่อน หายไปนัตตาปรากฏ ก่อนหายไปพร้อมกับกิเลสดับ ดังนั้นการดับ กิเลสเรียกว่า **นิพพาน** นิพพานชนิดนี้ในอังคุตตรนิกายพระอานนท์ อรหันต์มหาเถระสนทนากับพระอุทายีอรหันต์มหาเถระว่า พระพุทธเจ้าเรียกว่า **ตังคินิพพาน** คือดับกิเลสได้ชั่วคราว ดับแล้ว เต็มมันเกิดใหม่อันนี้เป็นตังคินิพพาน เพราะฉะนั้นเวลาเราไม่พอใจ กิเลสเกิด ก่อนไม่พอใจปรากฏ จิตก็ไปจับก่อนไม่พอใจเกิดเป็น ความรู้สึกไม่พอใจเป็นทุกข์ขึ้นมา พอสติจับที่ไม่พอใจแล้วกำหนด ตามอาการไม่พอใจ หรือยิ่งที่ปลาไม่พอใจ ปลาไม่พอใจค่อยๆ ถูก ยิงและค่อยๆ ดับลง ดับลง ก่อนไม่พอใจหายไป ความรู้สึกไม่พอใจ ซึ่งเป็นทุกข์ก็จะหายตามไป ความรู้สึกไม่พอใจหายไปหายไป ตรง นั้นนิโรธปรากฏ คือทุกข์ดับ สิ่งนี้เป็นโลกียอริยสังขยอยู่ เป็นตังคินิพพานอยู่ และก่อนไม่พอใจนั่นเองซึ่งเป็นก่อนทุกข์ค่อยๆ ดับไป ดับไป ความไม่มีก่อนคืออิตตา ก็จะปรากฏขึ้นมาพร้อมๆ กับ นิพพานปรากฏ พร้อมๆ กับความไม่เที่ยงของก่อนที่มันค่อยๆ สลายไปสลายไปคืออนิจจังปรากฏ

วิธีการทำให้มรรคเกิด รูปร่างหน้าตาเป็นแบบนี้ ถ้า เราทำตามแบบนี้ได้ โลกียอริยสังขยจะปรากฏ ถึงเราไม่เห็นโลก ุตุตตอริยสังข แต่เราก็รู้ว่านี่แหละคือทางเดินของพระสัมมา สัมพุทธเจ้า แล้วเราเดินตามไปในที่สุดก็จะพบพระสัมมาสัม พุทธเจ้าของเรา หลักการเป็นอย่างนี้

หลักสูตรในการสอนวิปัสสนากรรมฐานนั้น พระสัมมาสัมพุทธ เจ้าจัดตามลำดับของปัญญาของคน ปัญญาของคนบางจำพวกเหมือน ดอกบัวที่พื้หน้าแล้ว พอได้แสงคือธรรมะแล้วบานทันที พระพุทธเจ้าจะ

สอนอย่างหนึ่ง ดอกบัวที่เสมอน้ำ พระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็จะสอนอีกแบบหนึ่ง ดอกบัวที่อยู่ใต้น้ำแต่ไม่ถึงกับเต่ากัดตาย อันนี้พระพุทธเจ้าก็จะสอนอีกแบบหนึ่ง เราผู้ตรงนี้ได้อย่างไร ก็เพราะว่าอาจารย์ที่เป็นอริยะทั้งหลาย ท่านจะเรียนจากพระสัมมาสัมพุทธเจ้าและสืบต่อลงมาลงมาโดยไม่ขาดสายอาจารย์ ถ้าขาดสายไป คิดเอา อ่านปริยัติเอา ไม่สามารถจะรู้ได้เพราะวิชานี้เป็นวิชาการตรัสรู้ ต้องพระพุทธเจ้าตรัสรู้และถ่ายทอดสืบต่อกันมาโดยตรงเท่านั้น จึงจะสามารถพิสูจน์ได้ เข้าใจได้ พระพุทธเจ้าสอนเหล่าสาวกที่เป็นดอกบัวที่พื้นน้ำแล้ว วิปัสสนาญาณของท่านเหล่านี้ จะเริ่มที่อุทฺตัมพพญาณแก่ๆ ถ้าหากเป็นนักเรียนก็เข้ามหาวิทยาลัยเลย แต่ถ้าหากว่าเป็นดอกบัวเสมอน้ำ วิปัสสนาญาณของท่านเหล่านี้จะเริ่มที่ สัมมัสสนญาณ ดังนั้นวิปัสสนาญาณของท่านเหล่านี้จึงมีสิบญาณ วิปัสสนาญาณของดอกบัวพื้นน้ำจะมีแค่เก้าญาณ และถ้าหากว่าเป็นดอกบัวที่อยู่ใต้น้ำแต่ไม่ถึงกับเต่ากัด วิปัสสนาญาณจะเริ่มที่ นามรูปปริจเฉทญาณ ดังนั้นวิปัสสนาญาณของท่านเหล่านี้จะมีสิบหกญาณ และดอกบัวที่เต่ากัดวิปัสสนาญาณก็จะเริ่มที่นามรูปปริจเฉทญาณเหมือนกันแต่ว่าจะไม่สามารถข้ามสัมมัสสนญาณได้

ดังนั้นครูที่เป็นวิปัสสนาจารย์สักซึ่งเค้าจะรู้หลักอันนี้ เวลาสอนอุคคฆฏิตัญญูหรือดอกบัวที่พื้นน้ำแล้ว อารมณ์หลักให้ใช้อานาปานสติ ท่านให้ใช้จุดที่ลมกระทบที่ปลายจมูก เพราะว่าที่ปลายจมูกนั้น เวลาหายใจเข้ากระทบข้างนอก เวลาหายใจออกกระทบข้างใน อุคคฆฏิตัญญูสามารถรับได้ แต่พวกเราพอทำไปสักครูก็จะหาไม่เจอ หาไม่เจอก็โทษว่ามันละเอียดไป ละเอียดก็ถูกแต่ปัญญาเราไม่ถึงนะไม่โทษตัวเอง ยกตัวอย่างเปรียบอุคคฆฏิตัญญูเข้าเพราะพระพุทธเจ้าสอนอุคคฆฏิตัญญูไว้ ดังนั้น วิปัสสนาญาณดอกบัวเสมอน้ำเป็นต้นมาจนถึงเนย

ยะบุคคลคือดอกบัวที่อยู่ใต้น้ำแต่เต้าไม่ถึงกัต พระพุทธเจ้าจะสอน
อานาปานโดยอ้อมให้ ท่านที่เคยทำอานาปานโดยตรงผิดๆ ถูกๆ
อะไรมาจะใช้ตรงจุมุกกำหนดไปก่อนก็ได้ แต่ต้องใช้ตรงจุดที่ลมกระทบ
พระพุทธเจ้าทรงเทศน์ว่า วาโยโผฏฐัพพะรูปร่าง รูปอันเกิดจากลม
กระทบ ถ้ามลมไม่กระทบรูปชนิดนี้ย่อมเกิดไม่ได้ รูปที่เกิดจากลม
กระทบไม่ใช่รูปจุมุก รูปจุมุกได้กล่าวแล้วว่าสิ่งนั้นเป็นบัญญัติไม่ใช่
ปรมาตถ์ ปรมาตถ์จริงๆ ก็คือ อากาการกับความรู้สึก เพราะฉะนั้นเมื่อลม
กระทบ อากาการเกิดขึ้น ความรู้สึกเกิดขึ้น ตรงนั้นเป็นรูป อากาการนั้น
คือรูป ความรู้สึกคือจิต เพราะฉะนั้นเวลาทำกรรมฐานให้ใช้จุดที่ลม
กระทบ

ที่มีโดยอ้อมนั้นคืออย่างไร โดยอ้อมนั้นคือจุดที่ลมกระทบนั้น
แต่ว่าปล่อยให้ลมเข้าไปข้างในปะทะกับผนังปอดด้านใน ผนังปอดด้าน
นอกก็จะชนกับอวัยวะภายใน อวัยวะภายในจะชนผนังท้องด้านใน
ผนังท้องด้านนอกก็จะเคลื่อนออกไป ให้จับที่อาการเคลื่อนของท้อง
อาการเคลื่อนเข้า เคลื่อนออก มันก็เกิดจากการกระทบเหมือนกัน แต่
โดยอ้อม อธิบายคือ แม้จะไม่เห็นตอนที่มันกระทบแต่เห็นว่าสิ่งที่โดน
กระทบมันเคลื่อนออกไป จึงเรียกว่าโดยอ้อม ถ้าทำวิปัสสนา
กรรมฐานถูกต้องไม่เถียงกัน ในการจับอาการเคลื่อนให้จับอาการ
เคลื่อนของท้อง สถิตอยู่ที่สะดือ รู้อาการเคลื่อนไหวของท้องตรงที่สะดือ
แต่ถ้าท่านจะทำตรงที่จุมุกก็ได้ แต่ให้จับที่อาการเคลื่อนเข้าเคลื่อนออก
แล้วบริกรรมตามอาการ หายใจเข้าก็หายใจเข้า หายใจออกก็หายใจ
ออก อย่างบังคับ บังคับปึบเป็นอัตตาทันที เป็นปณาดิบาททันทีก้าว
หากเราบังคับให้หาย แต่ถ้าเราประคองเป็นกาเมสุมิจจาจารทันทีก้าว
มรรคไม่เกิด ถ้ายังไม่เคยทำก็ดูที่ท้องสถิตจับที่ท้องดูอาการเคลื่อนของ
มันถ้ามันพองก็พอง เคลื่อนเข้ามาก็ยุบ ดูเค้าไป เค้าจะสั้นเค้าจะยาว

เค้าจะแพ้วอย่างไรก็อย่าบังคับ นั่งตัวตรงๆ อย่าพิง ถ้าพิงวิริยะชาติ
สติชาติ อินทรีย์ไม่สมดุล เวลาพอง อากาศพองคืออากาศเคลื่อน
ออกไป ตามบัญญัติ อากาศยุบ คืออากาศเคลื่อนเข้ามา เวลากำหนด
พองเคลื่อนออกไปก็พอง พอนิ่งก็หนอ เคลื่อนเข้ามาก็ยุบ พอนิ่งก็หนอ
พองหนอ ยุบหนอ พองหนอ ยุบหนอ มันเร็วก็เร็วตาม มันช้าก็ช้า
ตาม ห้ามบังคับ ถ้าหากว่าไม่ทันตรงพองเราก็ไปต่อตรงยุบ ไม่ทัน
ตรงยุบเราก็ไปต่อตรงพอง ห้ามบังคับเค้า ถ้าเราบังคับเค้าเพื่ออยาก
จะให้ทันจะกลายเป็นปาณาติบาต ถ้าเค้าไม่ขัด บังคับให้เค้าขัดเป็น
กาเมสุมิฉฉาจาร เพราะฉะนั้นต้องระวังให้ดี มรรคจะไม่เกิดเป็น
มิฉฉาก็มันตะ ถ้าเร็วก็อย่าดึง ถ้าเร็วมากๆ ก็กำหนด รู้หนอ รู้หนอ
ไป ถ้าเค้าช้ามากๆ ก็ทอนเลย เป็นพองหนอ พองหนอ พองหนอ ยุบ
หนอ ยุบหนอ ยุบหนอ ไป ถ้าเค้าปกติก็พองหนอ ยุบหนอไป เวลา
เราทำวิปัสสนากรรมฐาน คนเรานี้มีสติอยู่ ๗๐ ส่วน เราใช้ในชีวิต-
ประจำวันของเราเพียงแค่ ๑๑ ส่วนเท่านั้น เวลาจะทำให้ ๗๐ ส่วน
เกิด จะต้องดำเนินไปตามหลักการพัฒนาของวิปัสสนา ส่วนที่ ๑๒ ก็
จะเริ่มเกิดได้

อากาศพองคืออากาศเคลื่อนออกไป อากาศยุบคืออากาศ
เคลื่อนเข้ามา เวลาพองก็พอง พอนิ่งก็หนอ เวลายุบก็ยุบ พอนิ่งก็
หนอ อธิบายว่า อากาศพองเมื่อพองออก พองออก แล้วจุดหนึ่ง
อากาศนิ่งจะปรากฏ ให้จับที่อากาศไม่ใช่จับที่หนังท้องเพราะหนังท้อง
เป็นรูปบัญญัติ เราต้องจับที่รูปปรมาณู จับที่อากาศเคลื่อนกับอากาศ
นิ่ง พออากาศนิ่งปรากฏอากาศเคลื่อนดับแล้ว พออากาศเคลื่อน
ปรากฏอากาศนิ่งก็ดับแล้ว เพราะฉะนั้นอากาศพองหนอยุบหนอรอบ
หนึ่ง มีการเกิดดับถึง ๔ ครั้ง ไม่ใช่เกิดเพียงแค่ว่าพองคือเกิด ยุบคือดับ

อย่างนี้เข้าใจผิด การจับเอารูปบัญญัติ มาเป็นรูปปรมาตม์ ทำไปทำมา ไม่ได้ผล ไม่ถูกต้อง

อารมณ์หลัก ก็คือ การกำหนดพองยุบ พระพุทธเจ้าให้ใช้รูปกรรมฐาน รูปกรรมฐานในที่นี้ก็คืออานาปานสติ อานาปานสติจึงมีทั้งโดยตรงและโดยอ้อม โดยตรงคืออาการกระทบที่ปลายจมูกจากลมหายใจเข้าและออก โดยอ้อมคือพองหนอยุบหนอดังกล่าวแล้ว พองหนอ ยุบหนอ ตามภาษาไทยเรา ภาษาไทยนี้ผู้ที่กำหนด ในสมัยเมื่อปี ๒๔๙๖ ผู้ที่เป็นคนไทยรู้วิปัสสนากรรมฐาน ซึ่งวิชานี้สูญจากประเทศเราเมื่อตอนปลายกรุงศรีอยุธยา มีหลักฐานจากพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๕ พระยาภาสกรได้ถวายรายงานการค้นคว้าหาวิปัสสนากรรมฐานโดยสมเด็จพระราชาคณะทั้งหลายมีสมเด็จพระสังฆราช ตอนนั้นกรมหมื่นวชิรญาณวโรรสเป็นสมเด็จพระสังฆราช ในหลวงให้จัดรูปแบบการศึกษาของพระสงฆ์ โดยแบ่งเป็นคัมภีร์และวิปัสสนาธุระ ตามที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าเคยจัดไว้ให้พระมหาเถรทั้งหลายช่วยกันหา แล้วการสรุปก็ปรากฏขึ้นในวันที่ ๒๐ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๓๙ พระยาภาสกรได้ถวายรายงานต่อในหลวงว่า การปฏิบัติ วิปัสสนากรรมฐานในประเทศสยามเราไม่มีทั้งสมณะ ไม่มีทั้งวิปัสสนา ถ้าจับกันตามวิสุทธิมรรค ไม่ใช่ทั้งสมณะและวิปัสสนา เป็นเพียงภาวนาพุทธคุณมีอรหังเป็นต้น ในที่สุดก็เกิดอภินิหารต่าง ๆ ตามแต่จิตของผู้ที่ภาวนานั้นจะนึกน้อมไป ในที่สุดตัวหอยก็เห็นได้ แสดงว่าเล่นหอยกันมานานแล้ว เห็นว่าพระมหาเถรทั้งหลายก็ติดจะเชื่อในสิ่งเหล่านี้ ไม่ตรงตามพระราชประสงค์ จึงไม่เห็นสมควรให้การอุปถัมภ์ ขอถวายคินคำปรึกษาในเรื่องวิปัสสนากรรมฐานตั้งแต่บัดนั้น เป็นต้นมา ก็คือคินในหลวงไปเหมือนกัน เพราะฉะนั้นหลักฐานตรง

นั้นสำคัญจริงๆ แล้ววิปัสสนากรรมฐานเสียไปก่อนเราเสียกรุงตอน
ปลายกรุงศรีอยุธยาเสียอีกเท่าที่สืบตามประวัติศาสตร์

พอมาถึงปี ๒๔๙๖ รัชกาลปัจจุบัน เพราะบุญบารมีของ
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวของเรา วิปัสสนากรรมฐานกลับเข้าสู่
ประเทศไทยของเราอีกครั้งหนึ่ง วันที่ ๑ มกราคมตอนเช้ามีด และผู้
เป็นคนไทยเป็นพระไทยคนเดียวก็คือ พระมหาโชดก ญาณลัทธิ
เปรียญธรรมเก้าประโยคในสมัยนั้น ที่สมณะศักดิ์ชั้นสุดท้ายของท่าน
ก่อนมรณภาพก็คือ เจ้าคุณพระธรรมธีรราชฆานมหาณี เจ้าคณะ ๕ วัด
มหาธาตุ ท่านเป็นคนที่รู้วิปัสสนากรรมฐานรูปเดียวในประเทศไทยใน
ขณะนั้นที่เป็นคนไทย ท่านอาจารย์ ดร.ภททันตะ อาสภมหาเถระ อัคค
มหาภิรมย์ภูวนาจารย์ซึ่งเป็นอาจารย์ถูกขอตัวมาด้วย จึงได้ให้พระ
มหาโชดกในขณะนั้นบัญญัติศัพท์วิปัสสนากรรมฐานขึ้นมาใช้ใน
ประเทศไทย เพราะเวลาท่านไปเรียนท่านใช้ภาษาบาลีด้วยกัน คุยกัน
ด้วยภาษาบาลี พม่าไม่รู้ภาษาไทย ไทยไม่รู้ภาษาพม่า ใช้ภาษาบาลี
เมื่อมาแล้วให้ใช้ภาษาไทย เจ้าคุณโชดกจึงเป็นคนบัญญัติศัพท์ต่างๆ
ขึ้นมาใช้ แต่พอใช้ไปนานๆ เพี้ยนเหมือนกัน มีปัญหาเหมือนกัน ต้อง
แก้ไขกันอยู่ ศัพท์ที่ใช้กันต่อไปนี้เจ้าคุณโชดกเป็นคนบัญญัติเพราะท่าน
เป็นคนไทย ให้เข้าใจตามนี้

ทีนี้เรากำหนดที่อารมณ์หลัก พองหนอ ยุบหนอ อยู่ พระ
สัมมาสัมพุทธเจ้าทรงสั่งไว้ว่า ตั้งสติกำหนดอารมณ์ที่มันเกิดขึ้นเดี๋ย
นั้น หมายความว่าตอนแรกเรากำหนดพองยุบอยู่ก็จริง แต่ถ้าหาก
พอใจพองยุบเกิดขึ้น ต้องไปกำหนดที่พอใจ เพราะพอใจเป็นทุกข์ ทุกข์
เปลี่ยนไปแล้ว พองใจเป็นทุกข์จึงเปลี่ยนไปที่พอใจ **พอใจหนอ พอง
หนอ** ถ้าเกิดไม่พอใจขึ้นมา ไม่พอใจเป็นทุกข์อันใหม่เกิดขึ้น ต้องย้าย

ไปที่ไม่พอใจหนอ ไม่พอใจหนอ ถ้าคิดเข้ามา รู้สึกคิดทุกซอกอยู่ที่คิด เราก็คิดหนอ คิดหนอ คิดหนอ พอคิดไปแล้วเกิดรำคาญคิด ก็รำคาญหนอ รำคาญหนอ ทุกซอกอยู่ที่รำคาญ เต็มพอเรากำหนดพองหนอบุบหนอบอยู่ เสียงต่างๆ เข้ามาเกิดรำคาญเสียง ตอนแรกเสียงเข้ามา ทุกซอกอยู่ที่ได้ยิน เสียงนั้นเป็นบัญญัติ อากาโรได้ยินเป็นรูปปรมาณู กำหนดที่รูปปรมาณูคืออากาโรได้ยิน ได้ยินหนอๆ เกิดรำคาญเสียงขึ้นมาทุกซอกอยู่ที่รำคาญ รำคาญหนอ รำคาญหนอ รำคาญหนอ รำคาญหายไปกลับมาที่พองหนอบุบหนอ หรือถ้าเสียงยังอยู่มาที่ได้ยินหนอ สลับไปอย่างนี้ พอนั่งไปนานๆ แล้วซักเมื่อย ทุกซอกอยู่ที่เมื่อย เราต้องกำหนด เมื่อยหนอ เบื่ออยากจะขยับ กำหนดตามไปว่า เบื่อหนอๆ พอมันอยากจะขยับ ทุกซอกอยู่ที่อยากจะขยับ ไม่ต้องขยับ ไปที่อยากจะขยับหนอๆ เต็มมรรคจะประหารอาการอยากจะขยับ อาการอยากจะขยับจะหายไปเอง ทุกซอกจะดับ นั่งอยู่ได้ พระสัมมาสัมพุทธเจ้าจึงทรงเทศน์ไว้ว่า ให้ระงับสภาวะที่ปรุงแต่งกาย ไม่ให้ขยับ เพราะการขยับจะไปปิดบังทุกซอก ไม่เห็นทุกซอก เรากำหนดแล้วมรรคประหาร ถ้าทุกซอกจะดับ มันจะดับเองไม่ต้องใช้อากาโรขยับ ตัวอย่างง่ายๆ .. สมมุติให้ท่านทั้งหลาย เป็นแม่ทัพใหญ่ มีอำนาจในการสั่งรบ ข้าศึกเอาเครื่องบินมาถล่ม จะเอากองทัพอะไรไปสู้กับเขา เอากองทัพบุกไปไล่ยิงเข้าข้ามประเทศได้ไหม ก็ต้องเอากองทัพอากาศ ถ้าเค้าเอาทัพบุกมา เราก็เอาทัพบุกไปสู้ ทัพเรือมาเอาทัพเรือไปสู้ เหมือนอย่างนี้เลย ถ้าเรารู้สึกพองมา เราเอาพองไปสู้กับเค้า ยุบมาเอายุบไปสู้กับเค้า เจ็บมาเอาเจ็บไปสู้ ปวดมาเอาปวดไปสู้ ซามาเอาซาไปสู้ ดีใจมาเอาดีใจไปสู้ คิดมาเอาคิดไปสู้ ในขณะที่เรากำหนด พระพุทธเจ้าเทศน์ว่า กำหนดที่ไหน ประคองใจไปไว้อยู่ตรงนั้น เช่นเรากำหนดพองอยู่ที่พอง กำหนดยุบอยู่ที่ยุบ กำหนดคิดอยู่ที่รู้สึกคิด กำหนดได้ยินอยู่ที่รู้สึกได้ยิน รู้สึกได้ยิน

ตามวิถีจิต **วิถีจิต**คืออย่างเช่นเสียงดัง รู้สึกได้ยินไม่ได้อยู่ที่หูนี้ แต่จิตออกไปรับอาการได้ยินโดยผ่านทางประตูหู เพราะฉะนั้น มันอยู่นั่น วิถีจิตพระพุทธเจ้าบอกอยู่นั่น ไม่ใช่อยู่ที่หู อยู่ที่หูไปได้ยินอะไร มันอยู่เฉยๆ เช่นเดียวกัน รู้สึกเห็นอยู่ที่โน่นที่รู้สึกเห็น เพราะฉะนั้นคิด ไม่ต้องไปตามหาว่าอยู่ที่หัวใจ อยู่ที่สมอง อยู่ที่ลิ้นปี่ไม่เกี่ยว แต่รู้สึกว่า คิด รู้สึกพอใจดีใจไม่ชอบใจ อยู่ตามตำแหน่งนั้น พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงเทศน์ไว้ว่า มันมีภายในสามในหกประตูนี้ มีภายในสามภายนอกสาม ภายในคือ**จุมูกรู้สึกได้กลิ่นที่นี้** เพราะฉะนั้นกำหนดที่ตรงจุมูก ถ้าเราไม่สูดเราก็ไม่รู้จักลิ้น กำหนดตรงนั้น **รู้รสอยู่ที่ลิ้น** นี้ที่ตัว **ถูกต้องสัมผัสเคลื่อนไหวไปมาอยู่ที่กาย** นี้ที่ตัว แต่ถ้าได้ยินแล้ว โน่น ได้ยินมาจากไหนไปโน่น เห็นแล้วอยู่นั่น ไม่ใช่อยู่ที่ตาอยู่ที่ตาจะเห็นอะไร จิตอยู่ทางโน้นไม่ใช่อยู่ที่ตา และ คิดนึก ดีใจ เสียใจ โกรธ โมโห อยู่ ณ ตรงจุดที่รู้สึก เราจะรับรู้ได้ มันไม่ได้อยู่ที่หัวใจนะ อยู่ที่รู้สึกคิด รู้สึกดีใจ รู้สึกโกรธ รู้สึกโมโห รู้สึกพอใจไม่พอใจ รู้สึกที่นั่น ถ้าพองยุบเกิดอยู่ แล้วเสียงปรากฏขึ้นมา พองยุบเป็นอดีตแล้ว จึงต้องกำหนดได้ยินเพื่อให้เป็นปัจจุบัน ถ้าเสียงไม่ดับ ก็กลับมาที่พองยุบ ปล่อยให้เสียงมันเป็นบรรยากาศไป รู้สึกตัวหย่อน รู้หนอ รู้หนอ รู้หนอ เหยียดหนอไป ให้ตัวตรงๆ ไว้ รู้สึกมันง่วงแล้ว ง่วงหนอ ตรงที่รู้สึกง่วง รำคาญง่วงก็รำคาญหนอไป อย่าบังคับ ให้ตามไปเรื่อยๆ กำหนดก็คือพูดตามไปให้ตรงกับอาการ บางคนกำหนดพองหนอ ยุบหนออย่างเดียว พอกำหนดไปซึกพักก็หลับแล้ว เพราะอะไร เพราะจิตมันเปลี่ยน ทุกข์เปลี่ยนแล้วไม่ได้เปลี่ยนตาม ตอนที่คิดเข้ามาทำให้สมาธิเสีย เพราะฉะนั้นเรากำหนดคิดหนอๆ คิดค่อยๆ หายไปๆ สมาธิเสียค่อยๆ หายไป สมาธิดีค่อยๆ แทนที่ เป็นอุปจารสมาธิ การทำกรรมฐาน กิเลสเกิดขึ้น เราต้องดับกิเลสทั้งหมด ไม่มีปล่อย ถ้าเรา

ไม่ดับทั้งหมด จะมองไม่เห็นสมาธิ จะไม่รู้ว่ามีสมาธิเกิดอย่างไร เราจะ
ไม่รู้ว่ามีกิเลสเกิดอย่างไร ในขณะที่เรากำหนดกิเลสเหล่านี้เช่น คิด
หนอๆ พอคิดเข้ามาากิเลสเข้ามาจิตจะไม่สะอาด บุญ แปลว่า การ
ชำระจิตให้สะอาด พอเรากำหนด คิดหนอ คิดหนอ จิตที่สกปรก
เพราะโมหะ ค่อยๆ หายไปหายไ้ ตรงนั้นความสะอาดของจิต
ค่อยๆ เกิดขึ้นๆ ทุกครั้งที่เรากำหนดก็เชื่อได้ว่ากำลังทำความสะอาด
จิต กำลังทำบุญอยู่

วิปัสสนาแปลว่าเห็นแจ้ง พระพุทธเจ้าทรงเทศน์ว่า วิปัสสนา
ปัญญาอย่างเดียวกันนั้น ศิลปัญญาก็ไม่เคยเทศน์ ทานปัญญาก็ไม่
เคยพูด สมณะปัญญาก็ไม่เคยมี เพราะฉะนั้นวิปัสสนาปัญญานี้แหละ
ถ้าทำถูกต้องปัญญาเกิด เป็นอภินิหาร ไม่เกี่ยวกับเวลา ทำถูกแล้วเห็น
ปั๊บเลย ทำถูกเดี๋ยวนี้เห็นเดี๋ยวนี้ ในขณะที่เราคิดหนอ เราทำความ
สะอาดจิตเราอยู่ ขณะนั้นเราทำบุญอยู่ บุญอย่างนี้พระสัมมาสัมพุทธ
เจ้าเทศน์ไว้ว่า ขณะจิตหนึ่งมีอานิสงส์มากกว่าทำสมณะเมตตา
ภาวนาเท่ากับระยะสุดตมของหอมเต็มทีครั้งหนึ่ง คือสุดตมเข้าเต็ม
ปอดทีหนึ่ง และอานิสงส์มากกว่าศีล ขณะจิตหนึ่งมากกว่าศีลตั้ง
ร้อยเท่า มากกว่าสร้างโบสถ์สร้างศาลาตั้งหมื่นเท่า

กิเลสเหล่านั้นก็จะระงับลง ความสะอาดของจิตจึงเกิดขึ้น เป็น
บุญชั้นสูงพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเทศน์ว่า เป็นอุกัถตมหากุศล กำหนด
คิดหนอ คิดหนอ พอเห็นคิดดับ เกิดพอใจขึ้นมากำหนด พอใจหนอๆ
พอใจหายไปกลับมาที่พองหนอยุบหนอ เหมือนเดิม หรือถ้าได้ยินเสียง
ไปที่ได้ยินหนอ ย้ายไปตามข้างคอกที่ส่งทหารมา พอรู้สึกว่าจะส่งอะไร
มาพูดไปตามนั้นเลย อย่างบังคับ วาจาใช้ตรงๆ เป็นกถาบัญญัติ ใช้
เป็นคำบริกรรมในวิปัสสนากรรมฐานได้ ย้ายไปย้ายมาตามความรู้สึก

ไม่ต้องกลัวว่าจะไม่ได้สมาธิ สมาธิแท้ๆ จะเกิดขึ้น อย่าเพิ่งเกร็งเสียง บังคับ จะเป็นอัตตา พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงเทศน์ว่า อนัตตาเห็นว่า เป็นอัตตา สัญญาวิปลาสข้อมูลที่ได้มาไม่ถูกต้อง จิตตวิปลาส ความรู้สึกในขณะนั้นไม่ถูกต้อง ทิณฺฐวิปลาส ความเห็นในขณะนั้นก็ไม่ ถูกต้อง คลาดเคลื่อนจากความเป็นจริง เพราะฉะนั้นต้องนั่งตัวตรงๆ นั่งตัวไม่ตรงสติจะขาด นั่งตัวอสติจะเสียหาย เหมือนการทำ ความ เคารพพระสัมมาสัมพุทธเจ้านั้น ต้องตัวตรงๆ

ถ้าเบื่อเกิดขึ้นแล้วไปดูที่เบื่ออะไร นั่นคือไปดูที่บัญญัติ ไปดูที่ บัญญัติไม่หาย “อะไร” นี่เป็นบัญญัติ ต้องรู้สึกเบื่อ จับให้ถูกๆ พระ สัมมาสัมพุทธเจ้าทรงเทศน์ว่า ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย สมาธิที่ถูกต้อง รูปร่างหน้าตาเป็นอย่างไร ต้องพรากจากกาม พอใจ ดีใจ ชอบใจ สุข ใจ เป็นกาม ถ้ายังมีอยู่แสดงว่าสมาธินั้นไม่ถูกต้อง ดังนั้นไม่ว่าเราจะ กำหนดอะไรก็ตาม เช่น พองหนอยุบหนออยู่ คิดก็ไม่เอาเลย เอาแต่ พองหนอยุบหนอ ปวดก็ไม่เอา เวทนาก็ไม่เอา เสียงก็ไม่เอา ทำอยู่ สามสัปดาห์ ปรากฏว่า จิตมันเพี้ยน มันก็เลยนิ่งไป พอมันนิ่งไป ก็เกิด พอใจดีใจ ชอบใจ สมาธิเสียแล้ว เมื่อก่อนเราเข้าใจว่า นี่แหละคือ สมาธิที่ดี คุยไปสามปีแปดเดือน ... จริงๆ แล้ว สมาธิเสียแล้ว

สมาธิที่ดีคือ กำหนดตามอาการที่เกิด พอใจหนอๆ พอใจค่อยๆ หายไปหายไป อุปจารสมาธิของโลกุตตรสมาธิเพิ่งจะเริ่มขึ้น อุปจาร สมาธิของสมาธิที่จะดับทุกข์ไปมรรคผลนิพพานทำให้อรทัยเกิดนั้น เพิ่งจะเริ่มต้น มีขณิมาคือการที่จิตเป็นกลาง พอใจหนอ พอใจอ่อนไป อ่อนไป ในที่สุดพอใจไม่มี จิตก็เป็นกลาง เป็นอุเบกขาอยู่ ดังนั้น พอใจหนอทำให้มรรคเกิด มาประหารกิเลสคือกาม กามก็ดับไปดับไป

จิตก็เป็นกลางอยู่ ดังนั้นจึงเรียกว่าเป็น มัชฌิมาปฏิบัติ ทำให้จิตเป็นกลาง ทำให้ไม่มรรคเกิด ถ้ามรรคไม่เกิด มัชฌิมาเกิดไม่ได้

ถ้าเกิดไม่พอใจขึ้นมา จิตก็ไม่เป็นกลางอยู่แล้ว กำหนดหลายวันเหลือเกิน จิตก็ไม่นิ่งเสียที ไม่พอใจสมาธิก็เสียแล้ว ดังนั้นไม่พอใจ หนอๆ ไม่พอใจเป็นอกุศลค่อยๆ หายไป จิตก็ดำเนินเข้าสู่ความเป็นกลาง มัชฌิมาปฏิบัติเกิด ในขณะที่เรากำหนดนั้นแหละทำวิปัสสนากรรมฐาน ถ้าจะให้ถึงมรรคผลนิพพานต้องทำให้มัชฌิมาปฏิบัติเกิด มรรคเกิด มรรคประเภทนี้เรียกว่า บุพภาคมรรค มรรคชนิดนี้ประหารกิเลสได้จริงแต่กิเลสชนิดเดิมหรือชนิดอื่นยังเกิดได้อีก พระพุทธเจ้าทรงเทศน์ไว้ในอังคุตตรนิกายว่าเป็นบุพภาคมรรค เป็นมรรคเบื้องต้น เป็นตักขณิพพาน ดับกิเลสได้เบื้องต้นยังไม่ถึงเสถียร ถ้าเสถียรต้องไปโลกุตตรมรรค ทำแค่นี้ไม่พอ !!

ขณะกำหนดเช่น พอใจหนอ พอใจหนอ พอใจหนอ พอใจเป็นทุกข์ รู้สึกพอใจเป็นทุกข์ อากาโรพอใจเป็นเหตุของทุกข์ เมื่อกำหนดพอใจหนอ พอใจค่อยๆ หายไป อากาโรพอใจค่อยๆ หายไป รู้สึกพอใจค่อยๆ ดับไป นิโรธเกิด แสดงว่าอริยสังปรากฎแล้ว ตรงนี้เป็นโลกียอริยสัง ก่อนพอใจเป็นทุกข์ พอก่อนพอใจปรากฏจิตไปจับก่อนพอใจจึงรู้สึกพอใจ เรากำหนดพอใจหนอ ตามอาการพอใจไป ก่อนพอใจดับไป ความไม่มีก่อนปรากฏขึ้น ดังนั้นตรงนั้นอนัตตาปรากฏ ก่อนก็ไม่มีแล้ว ตอนแรกพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเทศน์ไว้ว่า ชั้น ๕ คือ ก่อนการไปยึดติดกับ ก่อนพอใจ ก่อนเห็น ก่อนได้ยิน ก่อนถูกต้อง สัมผัส ก่อนคิดก่อนนึก ก่อนจับก่อนปัดนี้แหละ มันเป็นก่อนๆ มารวมกันมันจึงเป็นกอง เป็นกองจึงเรียกว่าเป็นชั้น เพราะเราไปจับเอา ก่อนเข้าเราจึงเป็นทุกข์ พอเรากำหนด เอามรรค ไปประหาร ก่อน

หลุดมือไป ก้อนไม่มีแล้ว ทุกซึกก็เลยดับไป อริยสังขจึงปรากฏ เป็นโลกีย
อริยสังข ในขณะที่เรากำหนดพอใจหนอพอใจหนอ ก้อนพอใจซึ่งเป็น
กามค่อยๆ หายไป หายไป แสดงว่าก้อนนี้มันไม่เที่ยง เราเห็นก้อน
พอใจหายไปตอนสมาธิดี พอใจเป็นสมาธิเสีย พอกำหนดพอใจหนอ
พอใจค่อยๆ ดับไป เกิดตอนที่สมาธิดีค่อยๆ ขึ้นมาๆ การที่เราตาม
เห็นอย่างนี้ ตรงนี้ ขณะนี้ จึงเป็นธัมมวิจยะในโพชฌงค์ ไม่ใช่ไปนั่ง
วิจยะอยู่ ฟุ้งอยู่ คิดอยู่ สมาธิเสียอีกต่างหาก **พระสัมมาสัมพุทธเจ้า**
ทรงเทศน์ไว้ในมหาสติปัฏฐานว่า อนุปัสสี แปลว่าตามดูตามเห็น
ตามรู้ แต่ในพระไตรปิฎกแปลว่า พิจารณาเห็น เพราะฉะนั้นตรงนี้ต้อง
ตีความให้เข้าใจ ไม่ใช่ไปพิจารณาเห็นคนก็คิดแล้ว ฟุ้งแล้ว สมาธิเสีย
แต่จริงๆ แล้วคำว่าอนุปัสสี คือตามดู ตามเห็น ตามรู้ ให้กำหนดตาม
ดูไป สมาธิยังไม่เสีย นั่นจึงถูกต้อง ธรรมวิจยะเกิดพร้อมกับสมาธิ
ภาวนามยปัญญาเกิดพร้อมกับสมาธิไม่ใช่เกิดเพราะสมาธิเสีย
ภาวนามยปัญญาเกิดพร้อมกับอนัตตาปรากฏ ในขณะที่อัตตาปรากฏ
สมาธิเสีย อนัตตาเกิดพร้อมกับสมาธิ เราอาศัยก้อนทุกข์ จึงเห็น
อนิจจัง อาศัยก้อนทุกข์จึงเห็นอนัตตา ดังนั้นในอนัตตลักขณสูตร คือ
ความรู้ันว่าด้วยลักษณะของอนัตตาในชั้นที่ ๕ พระสัมมาสัมพุทธเจ้า
ทรงเทศน์เรื่องของรูป อากาการขวย่างซ้ายขวย่างเป็นรูป อากาการได้กลิ่น
ไต่ยีน ถูกต้อง สัมผัสเป็นรูป แล้วถามปัญจวัคคีย์ว่า รูป เที่ยงหรือไม่
เที่ยง ปัญจวัคคีย์บอกว่าไม่เที่ยงพระเจ้าข้า เพราะรูปมันคือก้อนทุกข์
รูปมันไม่เที่ยง สิ่งใดไม่เที่ยงสิ่งนั้นเป็นทุกข์ ก็คืออากาการนั้นเองเป็นทุกข์
เพราะฉะนั้นเวลากำหนด ก้อนทุกข์ค่อยๆ หายไป ก็เพราะสิ่งใดทุกข์
สิ่งนั้นคืออนัตตา อนัตตาอาศัยก้อนทุกข์เกิด ฉะนั้นก้อนทุกข์นั้นแหละ
เป็นตัวบ่งให้เห็นของอนิจจังและเป็นตัวบ่งให้เห็นของอนัตตา เป็นตัว
ทำให้เห็นว่า กิเลสดับหรือกิเลสเกิด

ถ้าเราเห็นก้อนทุกข์แล้วทำให้มรรคเกิดได้ เราก็เห็นบุญได้ สมาธิเสียเราเห็นได้ เปลี่ยนจากสมาธิเสียเป็นสมาธิดีเราก็เห็นได้ สมาธิดีเรารักษาไว้เราก็เห็นได้ ไตรลักษณ์ที่แท้จริงซึ่งเป็นภาวนามย ปัญญาที่ปรากฏได้ โลภียอริยสังก็ปรากฏ ในขณะที่เราเห็นทุกข์ เห็น อากาโรคือเหตุแห่งทุกข์ มีการกำหนดแล้วทุกข์ค่อยๆ ดับไปๆ ในขณะ นั้นเราเห็นนิโรธ เราเห็นวิธีการทำให้ทุกข์ดับด้วย ก็คือเราได้เห็น อริยสัง ที่เป็นโลภียอริยสัง ถึงแม้ว่าเรายังไม่เห็นโลกุตตรอริยสัง แต่ เราก็เห็นโลภียอริยสังแล้ว แสดงว่ารูปร่างหน้าตาของพระพุทธเจ้า เรา เริ่มเห็นแล้ว เริ่มปรากฏแล้ว เพราะเราเห็นว่าธรรมที่ทำให้คนเป็น พระพุทธเจ้ารูปร่างหน้าตาเป็นอย่างไร เราเห็นพระธรรมที่ทำให้คน เป็นพระสงฆ์ คือพระโสดาบัน สกทาคามี อนาคามี และอรหันต์แล้ว ว่ารูปร่างหน้าตาเป็นอย่างไร ฉะนั้นถ้าเราต้องการที่จะเอามรรค ผล นิพพาน ชั้นสูง ต้องเดินไปตามวิธีนี้ เราเห็นอย่างนี้ ชื่อว่าเราเห็น รูปร่างหน้าตาของพระพุทธเจ้าแล้ว ดังกล่าวไว้ว่า

ผู้ใดเห็นทุกข์ ผู้นั้นเห็นธรรม ผู้ใดเห็นธรรม ผู้นั้นเห็นเรา นั้นคือ เห็นทุกข์จึงเห็นธรรมทั้งปวง

ดังกล่าวแล้ว เห็นทุกข์เห็นการทำให้ทุกข์ดับด้วยมรรค จิตจึงบริสุทธิ์ จึงกล่าวได้ว่ามรรคทำให้ผู้ปฏิบัติถึงความบริสุทธิ์ได้ สามารถดับความ โสภและปริเวทนาการได้ด้วย ดับความทุกข์กายทุกข์ใจ ดังนั้นการ บรรลุธรรมที่ถูกต้องต้องทำให้มรรคเกิด เราจะเห็นว่า อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา ในขณะหนึ่งนั้นเป็นอย่างไร เห็นสมาธิเสีย สมาธิดีเป็น อย่างไร ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค ที่พูดกันอยู่เป็นอย่างไร วิธีจะดับ ทุกข์ทำอย่างไร ปรากฏชัดเจน การทำให้มรรคเกิดทำให้นิพพานแจ้ง ชัด ถึงแม้จะเป็นตถังคินิพพานก็ตาม ถ้าต้องการได้โลกุตตรนิพพาน หรือ มรรค ผล นิพพาน ต้องขยันหมั่น

ขอ อนุโมทนาแด่นี้ ท่านทั้งหลายมีความประสงค์
ปรารถนาสิ่งใดก็ขอให้สิ่งนั้น จงสำเร็จๆ ทุกประการ
โดยเร็วพลัน เทอญ.

มรรคเป็นเพียงธรรมะหนึ่งเดียว
ที่สามารถทำให้บรรลุธรรม
อย่างถูกต้องได้ ดังนั้น
ผู้ใดที่จะบรรลุธรรมอย่าง
ถูกต้องก็จะสามารถ
มองเห็นได้ว่า อริยสัจมี
รูปร่างหน้าตาเป็นอย่างไร?
มรรคเกิดแล้วมีรูปร่าง
หน้าตาเป็นอย่างไร ?
ไตรลักษณ์จริง ๆ รูปร่าง
หน้าตา เป็นอย่างไร?
นาม รูป สังขาร เป็น
อย่างไร? ...

ดังนั้น เมื่อใครก็ตาม

ประกาศว่า สามารถรู้

เห็นนิพพานแล้ว แต่ไม่ได้เข้าใจ

ว่าวิธีการทำให้มรรคเกิดทำอย่างไร?

บุคคลนั้นก็ไม่สามารถที่จะประกาศได้ว่า

รู้ตรงตามที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงสั่งสอนไว้

พิธีกรรม **กฐิน**

๐๙

พิธีกรรม

สถานที่ประกอบพิธีกรรม ใช้ตรงส่วนที่เป็น “มหาสีมา” เป็นสีมาสมบัติอยู่ พระสงฆ์ที่รับ และกรานกฐินไม่ต่ำกว่า ๕ รูป เป็นปริตสมบัติ คุณสมบัติของผู้รับตรงตามพระพุทธานุญาตไว้ เป็นวัตถุสมบัติ คำสวดอุปโลกน์ และคำสวดกรรมวาจา ก็ระบுவัตถุ ระบุสงฆ์ ระบุบุคคลตามข้อกำหนดไว้ในคุณสมบัติกรรมวาจานั้นๆ การเย็บผ้าก็มีการเตรียมแผนการเย็บ ผู้ดำเนินการเย็บ มีการกะผ้า ตัดผ้า เน้าผ้า เย็บผ้า ย้อมผ้า ที่มีความสามารถ และทำได้เวลากำหนดในพระวินัย โดยมีลำดับพิธีการดังต่อไปนี้

กำหนดการ

- ๐๗.๕๐ น. ศิษยานุศิษย์และผู้มีเกียรติทุกท่านร่วมรับประทานอาหารเช้า - มีอาหารเช้าบริการ
(กรุณาบริการและล้างจานด้วยตนเอง)
- ๐๘.๐๐ น. เจ้าภาพผ้ากฐินลงทะเบียนรับพานผ้ากฐิน
- ๐๘.๕๐ น. พร้อมกันที่มณฑลพิธีอาคารพุทธวิหารธรรมสภา
- ๐๙.๐๐ น. เริ่มบูชาพระรัตนตรัย
อัญเชิญเทวดาร่วมอนุโมทนา
รับศีล
- ๐๙.๓๐ น. เตรียมถวายผ้ากฐิน (ประกาศผู้เป็นเจ้าภาพผ้ากฐิน ถือพาน
ผ้าถวายครั้งละ ๑๙ ท่าน จำนวนทั้งสิ้น ๑๙๐ พาน)
(พระสงฆ์อุปโลกนกรรม)
- ๑๐.๕๐ น. บูชาข้าวพระพุทธรูป
ถวายสังฆทาน
ถวายภัตตาหารเพลแด่พระภิกษุสามเณร
ร่วมรับประทานอาหารเช้า (มีเจ้าภาพออกจากร้านโรงทาน)
- ๑๒.๐๐ น. ถวายบริวารกฐิน
ถวายผ้าป่าทางกฐิน
ถวายกุฎิสงฆ์
ถวายแผ่นมุงหลังคาศาลาต้นไม้
ถวายแผ่นปูพื้นศาลาต้นไม้
ถวายหลังคาอเนกประสงค์
(พระสงฆ์อนุโมทนา เป็นเสร็จพิธี)

คำนมัสการพระรัตนตรัย

(หัวหน้ากล่าวนำ) หันพระ มะยัง พุทฺธัสสะ ภาคะวะโต
ปุพพะภาคะนะมะการัง กะโรมะ เสฯ

นะโม ตัสสะ ภาคะวะโต,

ข้าพเจ้า ขอนอบน้อมบูชา,
ต่อพระผู้มีพระภาคเจ้า พระองค์นั้น

อะระหะโต

ทรงห่างไกลจากกิเลส และบาปกรรมโดยสิ้นเชิงแล้ว,
ทรงสามารถหักกำแห่งสังสารจักร ได้โดยเด็ดขาดแล้ว,
ทรงเป็นผู้บริสุทธิบริบูรณ์สิ้นเชิง ไม่มีที่ลับในการทำชั่วแล้ว,
ทรงสมควรแก่การเป็นผู้รับ เครื่องสักการะบูชาได้แล้ว

สัมมาสัมพุทฺธัสสะ

ทรงตรัสรู้หรือริยัสจตี วิชาการดับทุกข์,
ได้อย่างถูกต้อง ด้วยพระองค์เองแล้ว.

(สวดซ้ำ ๓ จบ)

อิมินา สักกาเรนะ

ด้วยเครื่องสักการะ, อันเป็นมหามงคลประเสริฐยิ่งเหล่านี้

พุทธัง อะภิปูชะยามิ

ข้าพเจ้าขอบูชาพระคุณอันประเสริฐเลิศล้ำ,
แห่งพระพุทธเจ้า ด้วยความเคารพสูงสุด,

อิมินา สักกาเรนะ

ด้วยเครื่องสักการะ, อันเป็นมหามงคลประเสริฐยิ่งเหล่านี้

ธัมมัง อะภิปูชะยามิ

ข้าพเจ้าขอบูชาพระคุณอันประเสริฐเลิศล้ำ,
แห่งพระธรรมเจ้า ด้วยความเคารพสูงสุด,

อิมินา สักกาเรนะ

ด้วยเครื่องสักการะ, อันเป็นมหามงคลประเสริฐยิ่งเหล่านี้

สังฆัง อะภิปูชะยามิ

ข้าพเจ้าขอบูชาพระคุณอันประเสริฐเลิศล้ำ,
แห่งพระสงฆ์เจ้า ด้วยความเคารพสูงสุด,

อระหัง สัมมาสัมพุทธโธ ภาวะวา

พระผู้มีพระภาคเจ้า,
ผู้ตรัสรู้ได้อย่างถูกต้องด้วยพระองค์เอง, เป็นพระอรหันต์,
ดับกิเลสบาปกรรม, และกองทุกข์ได้โดยสิ้นเชิง,

พุทธัง ภาวะวันตัง อภิวิทาเทมิ

ข้าพพระพุทธเจ้า ขอถวายบังคมพระผู้มีพระภาคเจ้า,
ผู้ตรัสรู้ ผู้ตื่นจากโมหะ อวิชชาด้วยมรรคแปดองค์แล้ว, (กราบ)

สัพพัญญูตา ภาวะวระตา รัมโม

พระธรรม เป็นธรรมอันที่พระผู้มีพระภาคเจ้า,
ตรัสไว้ถูกต้องดีแล้ว

รัมมัง นมัสสามิ

ข้าพเจ้า ขอนมัสการกราบไหว้พระธรรม, (กราบ)

สุปะฏิปันโน ภาวะวระโต สภาวะกะสังโฆ

พระสงฆ์สาวก ของพระผู้มีพระภาคเจ้า,
ผู้ปฏิบัติถูกต้องดีแล้ว,

สังฆัง นมามิ

ข้าพเจ้า ขอนบพนอบน้อมพระสงฆ์, (กราบ)

คำอัญเชิญเทวดาร่วมอนุโมทนากฐิน

สรมันตา จักกะวาเพ็สุ เอตถาคัจฉันตุ เทเวระตา,
ขออัญเชิญเหล่าเทพยดา, และเทพอัปสรทั้งหลาย,
ในรอบจักรวาลทั้งสิ้น, จงมาประชุมพร้อมเพรียงกัน,
ณ สถานที่อันเป็นมหามงคลประเสริฐยิ่งแห่งนี้,

กฐินะวระระทานัง มุนิราชัสสะ,
เทนตุ เจวะ อะนุโมทันตุ, สักคะโมกขะถัง,
จงร่วมใจพร้อมกันถวาย
ผ้ากฐินอันประเสริฐด้วยนั้นเทียว,
จงร่วมอนุโมทนากฐินอันประเสริฐ,
อันจะนำไปสู่สวรรค์และนิพพาน,
ของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า,
ผู้เป็นจอมแห่งพระมุนี, ผู้ประเสริฐสูงสุดทั้งหลายด้วย,

**สระราชซึ่ง สระเสนัง สระพันธุ่ง นะรินทัง
ประวิตตานภาโว, สะทา รักชะตฺตฺติ,**

ด้วยอานุภาพความประเสริฐ,
แห่งบุญกฐินที่ได้กระทำในครั้งนี้,
ขอจงอภิบาลรักษาพระราชธา, พร้อมทั้งราชสมบัติ
ราชอาณาจักร, พระบรมวงศานุวงศ์,
ข้าราชการบริพาร, เสนาอำมาตย์รัฐบาล,
สมณะ ชีพราหมณ์ ประชาชน, และสรรพสัตว์ทั้งหลาย

**ณะวิตวานะ เมตตัง สะเมตตา ภาทันตา
อะวิกขิตตะจิตตา,**

ขออาราธนาพระคุณเจ้าผู้เจริญทั้งหลาย,
ผู้เปี่ยมล้นด้วยเมตตาจิต, ผู้แผ่เมตตาจิตอยู่แล้วโดยไม่มี-
ประมาณ, ผู้มีจิตสงบระงับไม่ฟุ้งซ่าน,

กะฐินะวะระทานัง ประภิกคัณหาตุ,

จงเมตตาไว้, แผ่กฐินทานอันประเสริฐ,
ที่ข้าพเจ้าทั้งหลาย, ได้จัดนำมามาถวายนี้เทอดม,

สักเค

ขออัญเชิญเหล่าเทพเจ้าทั้งหลาย,

กามะ จะ

ผู้สถิตอยู่ในวิมานสวรรค์, ชั้นกามาจร ๒ ชั้นที่ดี,

รฐเป

ผู้สถิตอยู่ในวิมานสวรรค์, ชั้นวิมานพรหม,
มีรูป ๑๖ ชั้นที่ดี

คิริติขระตะณู

ผู้สถิตอยู่ในวิมานสวรรค์, ที่ภูเขากะ, บนยอดเขา,
ที่ซอกเขาก็คือ

จันตะลิกเข วิมานะ,

ผู้สถิตอยู่ในวิมานสวรรค์, ในอากาศที่ดี,

ทีเป

ผู้สถิตอยู่ในวิมานสวรรค์, ตามเกาะที่ดี,

วิฏเฐ จะ

ผู้สถิตอยู่ในวิมานสวรรค์, ตามแวนแคว้นที่ดี,

คามเม

ผู้สถิตอยู่ในวิมานสวรรค์, ตามบ้านก็ดี,

ตระกูลณะกะหะเน

ผู้สถิตอยู่ในวิมานสวรรค์, ตามต้นพฤกษา,
ในป่าชัฏก็ดี,

เคหะวัตถุมหิ

ผู้สถิตอยู่ในวิมานสวรรค์, ตามเสา, ฝา, หลังคา,
และส่วนประกอบอื่นๆของเรือน ก็ดี,

เขตเต

ผู้สถิตอยู่ในวิมานสวรรค์, ตามเรือกสวน ไร่ นา ก็ดี,

ภุมมา จายันตุ เทวา

ที่สุดแม่เทวดา, ผู้สิงสถิตอยู่, ตามภาคพื้นดินเหล่านี้ก็ดี,

ขระละละวิสะเม ยักขะคันธัพพะนาคา

รวมทั้งยักษ์, คนธรรพ์, และนาคา, ผู้สิงสถิตอยู่,
ทั้งในน้ำ และบนบก, อันเป็นที่ไม่ราบเรียบทั้งหลาย,

ติฎฐันตา สันติเก

ผู้สถิตอยู่ในที่ไม่ห่างไกล,
ข้าพเจ้าขออัญเชิญเหล่าเทวดาทิ้งหลาย
และท่านผู้ประเสริฐทั้งปวง,
จงมาร่วมประชุมอนุโมทนาภคิน อันอุดมเลิศล้ำ,
ในมหามงคลสถานพิธี,
อันประเสริฐแห่งนี้โดยพร้อมเพรียงกัน,

ยัง กะฐินะวาระทานัง,

การถวายผ้ากฐินอันใด,
เป็นบุญดีล้ำเลิศประเสริฐสูงสุด,

สาธะโว เม อะนุโมทันตุ,

ขอท่านสัตบุรุษ
ผู้เพียบพร้อมด้วยปัญญาอันยอดเยี่ยมทั้งหลาย,
จงร่วมกันอนุโมทนา, บุญมหามงคลกฐินอันประเสริฐนั้น,
ของบรรดาข้าพเจ้าทั้งหลาย
ที่น้อมนำทอดถวายแล้วนี้เทอญ,

กะฉินะทานะวระระกาโล อะยัมภะทันตา,

เชิญเถิดท่านผู้เจริญทั้งหลาย,
เวลานี้เป็นเวลาที่ดีประเสริฐล้ำเลิศที่สุด,
ขอเราทั้งหลายจงพร้อมกันตั้งใจ,
น้อมนำข้ามหากฉินทานอันประเสริฐทอดถวาย,
แต่พระองค์เจ้าทั้งหลาย, ด้วยความเคารพนอบน้อมเทอญ.

กะฉินะทานะวระระกาโล อะยัมภะทันตา,

เชิญเถิดท่านผู้เจริญทั้งหลาย,
เวลานี้เป็นเวลาที่ดีประเสริฐล้ำเลิศที่สุด,
ขอเราทั้งหลายจงพร้อมกันตั้งใจ,
น้อมนำข้ามหากฉินทานอันประเสริฐทอดถวาย,
แต่พระองค์เจ้าทั้งหลาย, ด้วยความเคารพนอบน้อมเทอญ.

กะฉินะทานะวระระกาโล อะยัมภะทันตา,

เชิญเถิดท่านผู้เจริญทั้งหลาย,
เวลานี้เป็นเวลาที่ดีประเสริฐล้ำเลิศที่สุด,
ขอเราทั้งหลายจงพร้อมกันตั้งใจ,
น้อมนำข้ามหากฉินทานอันประเสริฐทอดถวาย,
แต่พระองค์เจ้าทั้งหลาย, ด้วยความเคารพนอบน้อมเทอญ.

คำอาราธนาเบญจศีล

มะยัง ภันเต

ข้าแต่พระคุณเจ้าผู้เจริญ, ข้าพเจ้าทั้งหลาย,

วิสุ่ง วิสุ่ง รัักษะณัตถายะ

จะรักษาศีล ด้วยการรักษา,
แต่ละสิกขาบท แต่ละสิกขาบท,

ติสัระเณนะ สะหะ

พร้อมด้วยไตรสรณะคม, ที่ฟัง ที่ระลึก,
อันประเสริฐทั้งสามประการ,

ปัญจะ สีสานิ ยาจามะ ฯ

ข้าพเจ้าทั้งหลายจะขอสมาทาน, ศีลทั้ง ๕ สิกขาบทฯ

ทุติยัมปิ มะยัง ภันเต

แม่ในครั้งที่สอง, ข้าแต่พระคุณเจ้าผู้เจริญ,
ข้าพเจ้าทั้งหลาย,

วิสุง วิสุง รัทชะณัตถายะ

จะรักษาดี ด้วยการรักษา,
แต่ละลิกขาบท แต่ละลิกขาบท,

ติสระณนะ สหะ

พร้อมด้วยไตรสรณะคม, ที่ฟัง ที่ระลึก,
อันประเสริฐทั้งสามประการ,

ปัญจะ สีลานิ ยาจามะ ฯ

ข้าพเจ้าทั้งหลายจะขอสมาทาน, คือทั้ง ๕ ลิกขาบทฯ

ตะตียัมปิ มะย้ง ภัันเต

แม่ในครั้ง^๑ที่สาม, ข้าแต่พระคุณเจ้าผู้เจริญ,
ข้าพเจ้าทั้งหลาย,

วิสุ่ง วิสุ่ง รั๊กษะณัฏตถายะ

จะรักษา^๒คือดี ด้วยการรักษา,
แต่ละลิกขาบท แต่ละลิกขาบท,

ติสระเณนะ สะหะ

พร้อมด้วยไตรสรณะคม, ที่พึง^๓ ที่ระลึก,
อันประเสริฐ^๔ทั้งสามประการ,

ปัญจะ สีลานิ ยาจามะ ฯ

ข้าพเจ้าทั้งหลายจะขอสมาทาน, คือทั้ง^๕ ลิกขาบทฯ

นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต,

ข้าพเจ้า ขอนอบน้อมบูชา,
ต่อพระผู้มีพระภาคเจ้า พระองค์นั้น

อะระหะโต

ทรงห่างไกลจากกิเลส และบาปกรรมโดยสิ้นเชิงแล้ว,
ทรงสามารถหักกำแห่งสังสารจักร ได้โดยเด็ดขาดแล้ว,
ทรงเป็นผู้บริสุทธิ์บริบูรณ์สิ้นเชิง ไม่มีที่ลับในการทำชั่วแล้ว,
ทรงสมควรแก่การเป็นผู้รับ เครื่องสักการะบูชาได้แล้ว

สัมมาสัมพุทธัสสะ

ทรงตรัสรู้อริยสัจสี่ วิชาการดับทุกข์,
ได้อย่างถูกต้อง ด้วยพระองค์เองแล้ว.

(สวดซ้ำ ๓ จบ)

ตะติยมปิ พุทัง สระณัง คัจฉามิ

แม้ครั้งที่ ๓ ข้าพเจ้าขอพึงพระพุทเจ้า เป็นที่ระลึกอันสูงสุด

ตะติยมปิ ฐัมมัง สระณัง คัจฉามิ

แม้ครั้งที่ ๓ ข้าพเจ้าขอพึงพระธรรมเจ้า เป็นที่ระลึกอันสูงสุด

ตะติยมปิ สังฆัง สระณัง คัจฉามิ

แม้ครั้งที่ ๓ ข้าพเจ้าขอพึงพระสงฆเจ้า เป็นที่ระลึกอันสูงสุด

(เมื่อพระสงฆ์ว่า) **ติสระณะคะมะนัง นิฏฐิตัง**

ไตรสรณะคม, ที่พึงที่ระลึกอันประเสริฐ,
ทั้งสามประการมีเพียงเท่านี้

(รับพร้อมกันว่า) **อามะ ภันเต**

ข้าแต่พระคุณเจ้าผู้เจริญ, ข้าพเจ้าทั้งหลาย,
รับทราบอย่างนั้นแล้วเจ้าข้า,

ปาณาติปาตา เวระมะณี สิกขาปะทัง สะมาทิยามิ

ข้าพเจ้าขอสมาทานสิกขาบท,
ด้วยเจตนางดเว้นจากการฆ่าสัตว์, ที่มีชีวิตทั้งหลาย

อะทินนาทานา เวระมะณี สิกขาปะทัง สะมาทิยามิ

ข้าพเจ้าขอสมาทานสิกขาบท,
ด้วยเจตนางดเว้นจากการฉวยโอกาสถือเอา,
สิ่งของที่เจ้าของไม่มีเจตนาให้

กาเมสุมิจฉาจารา เวระมะณี สิกขาปะทัง สะมาทิยามิ

ข้าพเจ้าขอสมาทานสิกขาบท,
ด้วยเจตนางดเว้นจากการประพฤติดิศ,
จากการล่วงละเมิดสิทธิ์ ทางประเวณีทั้งปวง,
อันไม่ใช่สิทธิ์ในกามแห่งตนทั้งหลาย

มุกดาวาทา เวรฆะมะณี ลิกขาปะทัง สะมาทียามี

ข้าพเจ้าขอสมาทานลิกขาบท,
ด้วยเจตนางดเว้นจากการพูด, คำอันไม่เป็นความจริง

สุราเมระยะมัชชะปะมาทัฏฐานา เวรฆะมะณี

ลิกขาปะทัง สะมาทียามี

ข้าพเจ้าขอสมาทานลิกขาบท,
ด้วยเจตนางดเว้นจากการเสพสุรา เมรัย และน้ำคอง,
อันเป็นที่ตั้งแห่งความมัวเมาประมาท, เผลอไผลขาดสติ

คำถวายผ้ากฐิน

(หัวหน้ากล่าวนำ) หันทะ มะยัง พุทธัสสะ ภาคะวะโต
ปุพพะภาคะนะมะการัง กะโรมะ เสฯ

นะโม ตัสสะ ภาคะวะโต,

ข้าพเจ้า ขอนอบน้อมบูชา,
ต่อพระผู้มีพระภาคเจ้า พระองค์นั้น

อระระหะโต

ทรงห่างไกลจากกิเลส และบาปกรรมโดยสิ้นเชิงแล้ว,
ทรงสามารถหักก้ำแห่งสังสารจักร ได้โดยเด็ดขาดแล้ว,
ทรงเป็นผู้บริสุทธิ์บริบูรณ์สิ้นเชิง ไม่มีที่ดับในการทำชั่วแล้ว,
ทรงสมควรแก่การเป็นผู้รับ เครื่องสักการะบูชาได้แล้ว

สัมมาสัมพุทธัสสะ

ทรงตรัสรู้ริยัสจลี วิชาการดับทุกข์,
ได้อย่างถูกต้อง ด้วยพระองค์เองแล้ว.

(สวดซ้ำ ๓ จบ)

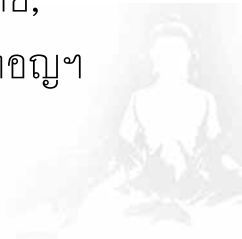
อิมัง ภันเต, สะปะริวารัง,
กะฐินะจีวะระทุสสัง, สังฆัสสะ, โอนเณะชยามะ,
ข้าแต่ท่านผู้เจริญ, ข้าพเจ้าทั้งหลาย,
ขอน้อมถวายผ้าจีวรกะฐิน,
กับทั้งบริวารทั้งหลายอันดีเหล่านี้, แต่พระสงฆ์,

สาธุ โน ภันเต, สังโฆ, อิมัง, สะปะริวารัง,
กะฐินะจีวะระทุสสัง, ประภิกคัณหาตุ,
ข้าแต่พระสงฆ์ผู้เจริญ, ขอพระสงฆ์ทั้งหลาย,
จงรับผ้าจีวรกะฐิน, กับทั้งบริวารทั้งหลาย อันดีเหล่านี้,
ของข้าพเจ้าทั้งหลาย

ประภิกคะเหตฺวา จะ, อิมินา ทุสเสนะ,
กะฐินัง อิตถะระตุ,
ครั้นรับแล้ว, จงทำกรานกะฐินด้วยผ้าอันประเสริฐผืนนี้,

อัมหากัง ทีฆะรัตตัง หิตายะ สุขายะ.
เพื่อประโยชน์และความสุข, แก่ข้าพเจ้าทั้งหลาย,
และแก่ญาติของข้าพเจ้าทั้งหลาย, ลีณาถนานาเทอญฯ

(พระสงฆ์พร้อมกันรับ สาธุ)

ลำดับต่อจากนั้นไปเจ้าภาพฟ้ากฐินหรือตัวแทน ประเคนฟ้ากฐิน

เมื่อการประเคนฟ้ากฐินเสร็จแล้ว ต่อไปเป็นพิธีสงฆ์
“อนุปลัมบัน คือสามเณร และภคหัตถ์กษัตริย์มต้องอยู่ท่ามกลาง
บริเวณอาสนะสงฆ์”

พิธีสงฆ์ อปโลกนกรรม

รูปที่ ๑ อปโลกน

ฟ้ากฐินทานกับทั้งฟ้าอาณิสงส์บริวารทั้งปวงนี้เป็นของพุทธบริษัท ศิษยานุศิษย์แห่งศูนย์กลางการศึกษาวิปัสสนาธุระพุทธวิหาร ศูนย์พัฒนาจิตเฉลิมพระเกียรติกระทรวงศึกษาธิการ ประจำจังหวัดนครนายก ที่พักสงฆ์ธรรมจักร พร้อมทั้งญาติ มิตร และสาธุชนผู้มีศรัทธาเลื่อมใส ใคร่ต่อบุญกุศลทั้งหลาย เพียรอุทิศสาธุกรรมพร้อมเพรียงกัน น้อมนำมาถวายแด่พระสงฆ์ผู้อยู่จำพรรษากาลถ้วนไตรมาสในศูนย์กลางการศึกษาวิปัสสนาธุระพุทธวิหาร ศูนย์พัฒนาจิตเฉลิมพระเกียรติกระทรวงศึกษาธิการ ประจำจังหวัดนครนายก ที่พักสงฆ์ธรรมจักร แห่งนี้

ก็แลฟ้ากฐินทานนี้เป็นของบริสุทธิตูจเลื่อนลอยมาโดยนภดลอากาศแล้วและตกลงในท่ามกลางสงฆ์ จะได้จำเพาะเจาะจงลงแก่พระภิกษุรูปใดรูปหนึ่งก็หามิได้ มีพระบรมพุทธานุญาตไว้ว่า ให้พระสงฆ์ทั้ง

ปวงขอมอนุญาติให้แก่พระภิกษุรูปหนึ่ง เพื่อทำกฐินนัตถารกิจตามพระ
บรมพุทธานุญาต

พระอรรถกถาจารย์ ผู้รู้พระบรมพุทธานุญาต ได้สังวรณาไว้ว่า
ภิกษุรูปใดประกอบด้วย ศีลสุตาธิคุณ มีสติปัญญาสามารถ ฐัธม ๘
ประการ มีบุพกิจเป็นต้น ภิกษุรูปนั้นจึงสมควรเพื่อจะกระทำกฐินนัตถาร
กิจ ให้ถูกต้องตามพระบรมพุทธานุญาตได้ บัดนี้ พระสงฆ์ทั้งปวง จะ
เห็นสมควรแก่พระภิกษุรูปใด จงพร้อมใจกันขอมอนุญาติให้แก่ภิกษุรูป
นั้น เทอญ (ไม่ต้อง สาธุ)

รูปที่ ๒ ๐ปโลกบ

ผ้ากฐินทานกับทั้งผ้าอานิสงส์บริวารทั้งปวงนี้ ข้าพเจ้าพิจารณา
เห็น สมควรแก่พระปลัดชัชวาล ชินสโภ ผู้เป็นอธิบดีสงฆ์ แห่งศูนย์กลาง
การ ศึกษาวิปัสสนาธุระพุทธรักษา ศูนย์พัฒนาจิตเฉลิมพระเกียรติ
กระทรวง ศึกษาธิการ ประจำจังหวัดนครนายก ที่พักสงฆ์ธรรมจักร
แห่งนี้ ซึ่งเป็นผู้มีสติปัญญาสามารถ เพื่อกระทำกฐินนัตถารกิจ ให้ถูก
ต้องตามพระบรมพุทธานุญาตได้ หากพระภิกษุรูปใดเห็นไม่สมควรจง
ทักท้วงขึ้นในท่ามกลางสงฆ์

(หยุดนิดหนึ่ง)

ถ้าเห็นสมควรแล้วไซ้ จงให้สัตตสัจญญาสาธุการขึ้น ให้พร้อม
กัน เทอญ.

(สาธุ)

แบบกรรมวาจาสดให้ผ้ากฐิน

นิตฺตํกุตฺตยกรสฺส

นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สฺมมาสมฺพุทฺธสฺส, (๓ จบ)

สุณาทู เม ภนฺเต สงฺฆเ,

อิทํ สงฺฆสฺส กฐินทฺสฺสํ อุปฺปนฺนํ,

ยทิ สงฺฆสฺส ปตฺตกถลํ,

สงฺฆเ อิมํ กฐินทฺสฺสํ อายสฺมโต (ชินสภสฺส)ทเทษฺย, กฐิน อตฺถวิตุํ,
เอตา ญฺตุติ.

สุณาทู เม ภนฺเต สงฺฆเ,

อิทํ สงฺฆสฺส กฐินทฺสฺสํ อุปฺปนฺนํ,

สงฺฆเ อิมํ กฐินทฺสฺสํ อายสฺมโต (ชินสภสฺส) เทติ,

กฉินํ อตฺถวิตุํ, ยสฺสายสฺมโต ชมติ,

อิมสฺส กฐินทฺสฺสสฺส, อายสฺมโต (ชินสภสฺส) ทานํ, กฉินํ อตฺถวิตุํ,

โส ตฺถุณฺทสฺส ยสฺส นกฺขมติ,

โส ภาเสษฺย ทินนํ อิทํ สงฺฆเ,

กฐินทฺสฺสํ อายสฺมโต (ชินสภสฺส)

กฉินํ อตฺถวิตุํ, ชมติ สงฺฆสฺส ตสฺมา ตฺถุณฺทํ,

เอวเมตํ ฐารยามิ.

สังฆกรรมลงบ้สำเร็จเรียบร้อยแล้ว ร่วมกันถวายภัตตาหาร

พิธีถวายภัตตาหาร

คำนมัสการพระรัตนตรัย

(หัวหน้ากล่าวนำ) หันพระ มะยัง พุทฺธัสสะ ภคคะวัต
ปุพพะภาคะนะมะการัง กะโรมะ เสา

นะโม ตัสสะ ภคคะวัต,

ข้าพเจ้า ขอนอบน้อมบูชา,
ต่อพระผู้มีพระภาคเจ้า พระองค์นั้น

อระหะโต

ทรงห่างไกลจากกิเลส และบาปกรรมโดยสิ้นเชิงแล้ว,
ทรงสามารถหักห้ามแห่งสังสารจักร ได้โดยเด็ดขาดแล้ว,
ทรงเป็นผู้บริสุทธิ์บริบูรณ์สิ้นเชิง ไม่มีที่ดับในการทำชั่วแล้ว,
ทรงสมควรแก่การเป็นผู้รับ เครื่องสักการะบูชาได้แล้ว

สัมมาสัมพุทฺธัสสะ

ทรงตรัสรู้อริยสัจสี่ วิชาการดับทุกข์,
ได้อย่างถูกต้อง ด้วยพระองค์เองแล้ว.

(สวดซ้ำ ๓ จบ)

คำถวายอาหารบูชาพระพุทธ

อิมัง สุปะพีณฺญชะนะสัมปันนัง
ธาสีนัง โธทะนัง อุตะกัง วะรัง

ข้าวสารดี ข้าวสุก น้ำ พร้อมด้วยกับแกง,
อันประเสริฐดี ทั้งหลายเหล่านี้

พุทธัสสะ ปุเชมิ.

ข้าพเจ้าขอบูชาแต่พระคุณอันประเสริฐ,
ของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า,
ด้วยความเคารพนอบน้อม.

คำถวายสังฆทาน

อิมานิ มะยัง ภันเต ภิกขุสงฆ์
สะปะริวารานิ

ภิกขุสังฆ์สสะ โฉโนชชะยามะ

ข้าแต่พระสงฆ์ผู้เจริญ, ข้าพเจ้าทั้งหลาย,

ขอน้อมถวายภัตตาหาร,

กับทั้งบริวารทั้งหลายเหล่านี้, แก่พระสงฆ์,

สาธุ โน ภันเต ภิกขุสังโฆ,

อิมานิ ภิกขุสงฆ์ สะปะริวารานิ ปะฏิคคัณหาตุ

ข้าแต่พระสงฆ์ผู้เจริญ, ขอพระสงฆ์จงรับภัตตาหาร,

กับทั้งบริวารทั้งหลายเหล่านี้, ของข้าพเจ้าทั้งหลาย,

อัมหากัง ทีฆะรัตตัง หิตายะ สุขายะ.

เพื่อประโยชน์และความสุข, แก่ข้าพเจ้าทั้งหลาย,

และแก่ญาติของข้าพเจ้าทั้งหลาย,

สิ้นกาลนานเทอญ ฯ

ถวายอาหารเพลแด่พระสงฆ์สามเณร

ผู้ปฏิบัติธรรมทั้งปวง และสาธุชนผู้มาร่วมงานทุกท่าน ร่วมรับประทาน

อาหารพร้อมกัน

คำถวาย ผ้าป่าทางกฐิน กุฎิ-ห้องวิปัสสนา
กัมมัฏฐาน

ยัคเค ภันเต สังโฆ ปะฏิขานาตุ

ข้าแต่พระสงฆ์ผู้เจริญ ขอสงฆ์จงทราบ

อิมานิ มะยัง ภันเต เอตา, ปังสุกฺกุละจีวะราณี เจวะ
วิปัสสนาภาวะนิกะกุฎี จะ คิณฺฑชะกาณี จะ
ภุมมัตถิสฺสุกา จะ ภัตตะสาตฺถ์ญ จะ สะปะริวารานี

ข้าพเจ้าทั้งหลาย, ขอน้อมถวายผ้าป่าด้วย,
กุฏิวิปัสสนากัมมัฏฐานด้วย, กระเบื้องมุงหลังคาด้วย,
,อิฐปูพื้นศาลาทั้งหลายเหล่านั้นด้วย, และศาลาโรง
ทานด้วย, พร้อมทั้งบริวาร,

จาคุททิสฺสัสสะ ภิกขุสังฆัสสัสสะ อาคะตานาคะตัสสัสสะ
มะหา ชะนัสสัสสะ จะ วิปัสสนาภาวะนัตถายะ

เพื่อประโยชน์การปฏิบัติวิปัสสนากัมมัฏฐาน,
และประโยชน์ใช้สอยแก่พระภิกษุสงฆ์ ในทิศทั้ง ๔,
ทั้งที่มาแล้วและยังไม่ว่าง,
และแก่มหาชนผู้ปฏิบัติวิปัสสนากัมมัฏฐานโดยทั่วไปด้วย,

พุทธศาสตร์เน นียะเทมะ

ข้าพเจ้าทั้งหลาย ขอถวายไว้ในพระพุทธศาสนา

สาธุ โน ภันเต สังโฆ

ข้าแต่พระสงฆ์ผู้เจริญ, ขอพระสงฆ์จงรับ

อะยัง ปังสุกฺกฉะจีวะรานัญญะจาตฺตทิสฺสสสะ

ภิกขุสังฆัสสสะ อากะตานา คะตัสสสะ

มะหาชะนัสสสะ จะ วิปัสสะนาภาวะนิกะกุกฺขินัญญะ จะ,

คิณฺฑชะกานิ จะ ภูมมัตถิณฺฑสุกฺกานัญญะ จะ

ภัตตะสาทายะ จะ สะปะริวารานัง ทานานัง อ

นีสังโส

อานิสงส์แห่งการถวายผ้าป่าด้วย, กุฎีวิปัสสนา
กัมมัฏฐานด้วย, กระเบื้องมุงหลังคาด้วย, อธิษฐานพื้น
หลังคาทั้งหลายเหล่านั้นด้วย, และศาลาโรงทานด้วย,
พร้อมทั้งบริวาร, แก่พระภิกษุสงฆ์ในทิศทั้ง ๔,
ทั้งที่มาแล้วและยังไม่ว่าง, และแก่มหาชนผู้ปฏิบัติ
วิปัสสนากัมมัฏฐาน โดยทั่วไปนี้, ของข้าพเจ้าทั้งหลาย

อัมหากัญเจะ มาตาปิตุ อาที่นัญเจะ ปิยะชนานัง
ที่ฆะรัตตัง หิตายะ สุขายะ สังวัตตะตุ.

ขอจงเป็นไปเพื่อประโยชน์เกื้อกูล ความสุขความ
เจริญ ความสำเร็จในการดำเนินชีวิตโดยธรรม,

จนกว่าจะถึงมรรคผลนิพพาน

แก่ข้าพเจ้าทั้งหลายอย่างแท้จริงด้วย, และแก่บุคคล
อื่นเป็นที่รักเคารพทั้งหลาย, มีมารดาบิดา ครูอาจารย์
ญาติพี่น้องมิตรสหายบริวารเป็นต้นด้วย,

ตลอดกาลนานเทอญ.

คำถวายผ้าป่า

อิมานิ มะยัง ภันเต, ปังสุกุลละจีวะรานิ,
สะปะริวารานิ, ภิกขุสังฆ์สสะ, โอิโณชะยามะ,
ข้าแต่พระสงฆ์ผู้เจริญ, ข้าพเจ้าทั้งหลาย,
ขอน้อมถวายผ้าบังสุกุลจีวร,
กับทั้งบริวารทั้งหลายเหล่านี้, แต่พระสงฆ์,

สาธุ โน ภันเต ภิกขุสังโฆ, อิมานิ ปังสุกุลละจีวะรานิ
สะปะริวารานิ, ประภักคิณฑาทู,

ข้าแต่พระสงฆ์ผู้เจริญ,
ขอพระสงฆ์ทั้งหลายจงรับผ้าบังสุกุลจีวร,
กับทั้งบริวารทั้งหลายเหล่านี้, ของข้าพเจ้าทั้งหลาย

อัมหากัง, ทิฆะรัตตัง, หิตายะ, สุขายะ.

เพื่อประโยชน์และความสุข, แก่ข้าพเจ้าทั้งหลาย,
และแก่ญาติของข้าพเจ้าทั้งหลาย, ลี้กถานานเทอญ ฯ

คำกรวดน้ำแบบสั้น

อิทัม เม ญาตินัง โหตุ

ขอบุญนี้จงเกิดมี, แก่ญาติๆ ของข้าพเจ้า

สุขิตา โหนตุ ญาตะโย

ขอญาติทั้งหลายของข้าพเจ้า

เมื่ออนุโมทนาบุญนี้แล้ว

จงร่วมเย็นเป็นสุขโดยทั่วกันเถิด

รายนามผู้ร่วมจัดพิมพ์หนังสือ

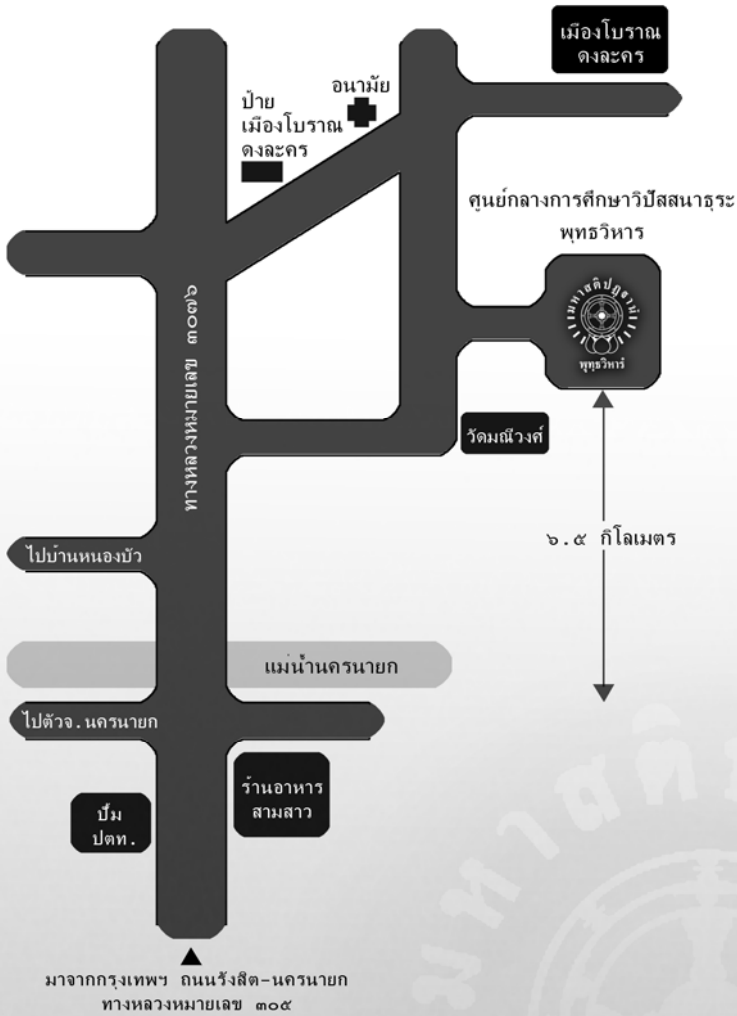
ฝ่ายพระสงฆ์

พระปลัดชัชวาล ชินสโภ
พระสมณีก ญาณสุโภ • พระมหาสุธี สุขมเสโน •
พระอรรัตนิตี จันทสาโร • พระทวีศักดิ์ กลุยานธมโม •
พระมหาอดุล อดุลโ • พระต่อศักดิ์ สุนตจิตโต • พระ
จิริพงษ์ การุญโม • พระยงยุทธ ธีรวิโส • พระอภิเษย
โย อภิบุญโภ • พระภัทร จิตตทนต์ • พระจิริวัฒน์ อด
ตมเมธี • พระปริญญา ปรีชาโน •
พระบุญวัฒน์ ชยธมโม

ฝ่ายฆราวาส

- อ.จินดาภรณ์ อังสุวรรณชาติ •
- แม่ชีเจริญจิต อ้ายมา • สายชล สุขประสงค์ •
- แม่ชีเกษิณี สมบัติเทพสุทธิ • ภคนันท์
- วิชราบุญวัฒน์กุล • มานิตย์-ติอม เจริญสุข
- แม่ชิ่งคราญ พุทธศรี •
- มณฑैया - เจน ธนานาถ •
- แม่ชื่อกวิวันท์ กล้ากมลเลิศ • วิไลลักษณ์
- โสภานิชกุล • ประสิทธิ์ ภัคมะ •
- ธนพร - ด.ญ.ธันชชา - ด.ญ.ภรณันท์ -
- ด.ช.ณภัทร รัตติงสรรค์ • กรณา จิตรอรุณ
- แม่ภา พุทธศรี • พ่อไชย พุทธศรี •
- คุณ(น้อย)ณัฐศรี • โครงการธรรมบุตร 3
- ปริม ปานจันทร์ดี • ธีธรร วีระมโนกุล
- ด.ช.ศุภณัฐ ปานจันทร์ดี •
- บติศรี กษมาภกุล • คุณวิทยา พ่วงทอง •
- อาจารย์ลำเจียก เตตราษฎ์ •
- วีณา เภาเจริญจิต • สุดา - ละออง เลิศล้ำศรีเทียน
- พ.ต.ท.ภรณ์ เมहनิกฤษฎ์ •
- ณัฐณี เมहनิกฤษฎ์ • ด.ญ.ภาวิณี เมहनิกฤษฎ์
- ธีรภัทร สุขพิทักษ์ และครอบครัว •
- ศิวชาญ - อรุณ เกตอังกูร • ด.ญ.ณัฐสินี
- สุภัทราภกุล • สิดดา บัวหงส์ • युภา แซ่ตั้ง •
- น.ส.วีณา แซ่เฮ้ง • สมัย มากบุญปกรินทร์ •
- เรณู อังกรวช • ธนชัย (บุญเลิศ) • อาจารย์ศรีทวน
- ผู้ไม่ประสงค์ออกนาม • พรพรรณ ตันพิพัฒน์ •
- ภาควุฒิ สกุลงษ์พรเลิศ • สฤษดิ์พันธ์ วุ •
- ณัฐจินี นารถศิลป์และครอบครัวสุวรรณวรุ •
- กรรณิการ์ พิเศษประภาสิต • ทศย์รัตน์ ชาวปรีสุทธิ •
- ศิริธัญญา พลเสนา • ดาววสี ชีวะศานติ • เสาวรภย์ อมฤตนาหน •
- นිරันดร - ศรีแพร พรหมโชติและครอบครัว •
- เพ็ชรพร พรหมโชติ • อริชัย เพ็ชรกุลและครอบครัว •
- ชัยวัฒน์ - ชิวฮวย อังฆาการลักษณ์ • วิจิต - อารีรัตน์ อังฆาการลักษณ์
- วุฒิพงษ์ อังฆาการลักษณ์ • สมลรัตน์ แซ่ฮือ

แผนที่มายังศูนย์กลางการศึกษาวิปัสสนาธุระพุทธวิหาร

ศูนย์กลางการศึกษาวิปัสสนาธุระพุทธวิหาร ๑๐๐/๑ หมู่ ๑ ต.ดงละคร อ.เมือง จ.นครนายก ๒๖๐๐๐
 โทร. ๐-๓๗๗๓๓-๐๒๑๓, ๐-๓๗๗๓๓-๐๓๑๓ fax. ๐-๓๗๗๓๓-๐๐๘๘ email: ajarn@dmj80.org
<http://www.buddhavhira.info>, www.dmj80.org, www.watpradhamajak.org